БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 133 (8353)
ИЮНИИН 7
ПЯТНИЦА
1957 он

Сэн 20 мүнгэн

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Һуралсалые үйлэдбэритэй нягтаар холбохо

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт зооветеринарна институт хоёр манай республикын арадай ажахыда ажаллаха элдэб мэргэжэлтэдые бэлдэдэг. Эдэ институдууд нилээд олон багшанарые, зоотехнигүүдые, ветврачуудые һургажа гаргаа. Эдэнэрэй олониинь республикынгаа һургуулинуудта, МТС-үүд, совхозууд болон колхозуудта муу бэшээр хүдэлмэрилжэ, эрдэм бэлигтэй болоһоноо харуулна, ажалдаа үүсхэл оролдолго гаргажа, дүй дүршэлөө баяжуулна.

Зүгөөр сэхыень хэлэхэдэ, дурсагдагша институдуудай хүдэлмэридэ ехэ дутуунууд бии. Тэндэ һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар эмхидхэгдэнхэй. Зарим багшанар лекцинүүдээ хангалтагүйгөөр уншана, мүн студентнэрэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсанагүй. Институдуудай һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэхи эгээл ехэ дутуунь юуб гэхэдэ, студентнүүдэй теоретическэ һуралсалые ажабайдалтай, үйлэдбэритэй холбоо барисаатай болгохо талаар тон бага юумэ хэгдэнэ. Ажабайдалтай, үйлэдбэриин асуудалнуудтай һуралсалай холбогдоогүй байһан дээрэһээ, институт дүүргэжэ, дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд болоһон зарим залуушуул үйлэдбэриин асуудалнуудые мууса мэдэдэг, практическа хүдэлмэридэ ехэ тулюур, бишыхан бэрхэшээлэй тохёолдоходо тэрээниие дабажа шадахагүй, эмхидхэлэй хүдэлмэриин дүршэлгүй байшана.

Программын ёһоор хараалагдаһан, студентнүүдэй теоретическэ һуралсалые үйлэдбэриин асуудалнуудтай нягтаар холбохо арга боломжонууд манай институдуудта дүүрэн бии. Гэбэшье, багшанарай институт промышленна предприятинуудтай тон бага холбоо барисаатай. Энэнь буруу. Институдай физико-математическа факультедэй дэргэдэ физико-техническэ отделени нээгдэнхэй. Тэндэ олон студентнэр һурана. Эдэнэр түбхын түрүүндэ промышленна предприятинуудтай нягта холбоотой байха, промышленна үйлэдбэриие гүнзэгыгөөр шудалха, үйлэдбэриин технологическа талые ойлгодог болохо зэргэтэй. Программа соо хараалагдаһан сагые студентнэр практикада хэрэглээд лэ хизаарлашоо һаа, сүлөөтэй сагта промышленна предприятинуудта ошожо, үйлэдбэритэй гүнзэгыгөөр танилсаха тушаа үүсхэл оролдолго гаргаагүй һаа, үйлэдбэриин технологиие тэдэнэй һайнаар мэдэдэг болохонь бэрхэтэй бшуу.

Олон юумэ мэдэдэг, алишье талаараа гүнзэгы эрдэмтэй мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ гэһэн зорилго мүнөө багшанарай институдай урда табигдана. Тиимэһээ багшанар болохошье залуушуулые промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэритэй һайтар танилсуулха шухала. Илангаяа мүнөө үедэ һургуулинуудта политехнизацилгые саашадань үргэнөөр хүгжөөхэ, һурагшадта ажалай дүй дүршэл олгохо гэһэн ехэ харюусалгатайшье, хүндэтэйшье зорилго һургуулинуудай урда табигдаад байхадань ажалай эмхидхэлгын абьяас шадабариие ухамайлжа ойлгоогүй багшада политехнизациин хэрэгые ударидахань бэрхэтэй байха байна. Ямаршье хэрэгтэ багша хүн өөрөө һурагшадтаа үльгэр жэшээ харуулха уялгатай.

Багшанарай институт дүүргэһэн зарим хүнүүдэй бэлэдхэлэйнь дутууе элишэлхын тулада баһа нэгэ жэшээ харуулая. Тэндэ бурят-монгол литература болон хэлэ бэшэгээр мэргэжэлтэд бэлэдхэгдэдэг. Теэд эдэ мэргэжэлтэдэй зариманиинь бурят-монгол литература болон хэлэ бэшэгые хүсэд һайн мэдэдэггүй, литературна хэлэн дээрэ лекци уншажа шадахагүй, бэшэхэдээшье алдуу хэдэг байжа байха юм. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, тэндэ бурят-монгол литература, хэлэ бэшэг үшөө хангалтагүйгөөр заагдана. Яахадаашьеб бурят-монгол литература тухай лекци ород хэлэн дээрэ уншагдадаг заншалтай байна.

Хуряангыгаар тобшолон хэлэхэдэ, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай дирекци болон партийна организаци һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие үйлэдбэриин асуудалнуудтай, ажабайдалтай нягтаар холбожо, алишье талаараа гүнзэгы эрдэмтэй, үргэн мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлэдхэхэ тушаа бодото хэмжээнүүдые абажа, энэ талаар дутуунуудаа дууһан усадхаха ёһотой.

Зооветинститудай хүдэлмэридэ баһал тиимэ дутуунууд олоор үзэгдэнэ. Энэ институт дүүргэһэн зарим зоотехнигүүд, ветврачууд хүдөө ажахын үйлэдбэриие, колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдэй экономикые һулаар мэдэхэ байжа байдаг. Зарим ушарта тэдэнэр хүдөөгэй ажалшадай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха, шэнэ зүйлые үүсхэхэ, түрүү дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ гэхэ мэтын хэрэгтэ даншье өөдэгүй, урагшагүй байдаг. Энэ хадаа гол түлэб һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин дутуунуудһаа болоно. Зооветинститудай хүдэлмэриин баһа нэгэ ехэхэн дутуунь юуб гэбэл, тэндэ хүдөө ажахын элдэб һалбаринуудаар научна хүдэлмэрилэгшэд яһала олоншье һаа, научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулнагүй. Малай элдэб үбшэнгүүдтэй научна аргаар тэмсэжэ, тус үбшэнгүүдые усадхаха гээшэ научна хүдэлмэрилэгшэдэй нангин зорилго бшуу.

Манай түрүү советскэ наукын ажабайдалтай, үйлэдбэритэй нягта холбоотой байжа, үйлэдбэриин саашадаа хүгжэлтэдэ туһалдагынь мэдээжэ. Ажабайдалтай, үйлэдбэритэй научна эмхи зургаануудай, дээдэ һургуулинуудай холбоо барисаае улам саашань бэхижүүлхэ, үргэдхэхэ тухай КПСС-эй XX съездын заабариие бэелүүлэн, багшанарай болон зооветеринарна институдуудай, мүн республикын научно-шэнжэлэлгын газарнуудай дирекцинүүд, партийна болон профсоюзна организацинууд промышленна предприятинуудтай, колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдтэй саг үргэлжын нягта холбоотой боложо, промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэриие эрдэм ухаанай үндэһэн дээрэ эрхилхэдэ хүдэлмэришэн ангида, хүдөөгэй ажалшадта ехэ туһаламжа үзүүлхэ уялгатай юм.

РСФСР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Мал ажалай продуктнуудые улам ехээр абадаг болохын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ илагшад

1957 оной нэгэдэхи кварталда мал ажалай продуктнуудые улам ехээр абадаг болохын түлөө автономно республикануудай, хизаарнуудай, областьнуудай, районуудай, машинно-тракторна станцинуудай болон совхозуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо:

Һү, мяха болон үндэгэ абаха талаар Российска Федерацида эгээл ехэ амжалта туйлаһанайнь түлөө, тэрэшэлэн 1957 оной нэгэдэхи кварталда мал ажалай продуктнуудые бэлэдхэхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө социалистическэ мүрысөөндэ доро дурсагдаһан нютагууд илаба гэжэ тоолохо:

Автономно республикануудай, хизаарнуудай болон областьнуудай дунда: Баруун Хойто зонодо—**Ленинградай область;** хара хүрьһэтэ бэшэ центральна зонодо—**Москвагай область;** хара хүрьһэтэ центральна зонодо болон Хойто Кавказда—**Воронежско область;** Волга шадарай, мүн Уралай зонодо—**Свердловско область;** Сибириин болон Алас Дурна зүгэй зонодо—**Эрхүүгэй область.**

Ленинградай, Москвагай, Воронежско, Свердловско болон Эрхүүгэй областьнуудта РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугуудые барюулаад, нэрлэгдэһэн область бүхэниие 100 мянган түхэригөөр шагнаха.

Районуудай дунда: **Москвагай областиин Кунцевска район, Ленинградай областиин Всеволожско район, Ивановска областиин Ивановска район, Челябинска областиин Сосновско район, Калининградай областиин Черняховско район.**

Кунцевска, Всеволжско, Ивановска, Сосновско болон Черняховска районуудта РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулаад, нэрлэгдэһэн район бүхэниие 35 мянган түхэригөөр шагнаха.

Машинно-тракторна станцинуудай дунда: **Москвагай областиин Ухтомско районой Ухтомско МТС, Ленинградай областиин Волосовско районой Волосовско МТС, Ростовско областиин Таганрогско районой Володарска МТС, Воронежско областиин Семилугска районой Семилугска МТС.**

Ухтомско, Волосовско, Володарска, Веселовско, Семилугска МТС-үүдтэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулаад, дурсагдаһан МТС бүхэниие 25 мянган түхэригөөр шагнаха.

Совхозуудай дунда иимэ совхозууд илаа гэжэ тоолохо:

Краснодарай хизаарай «Соревнование» совхоз, Ленинградай областиин «Гомонтово» гэжэ үүлтэртэ малай совхоз, Москвагай областиин «Константиново» гэжэ үүлтэртэ гахайн совхоз, Эрхүүгэй областиин «Сибиряк» совхоз, Кемеровскэ областиин «Мазуровский» совхоз.

«Соревнование», «Гомонтово», «Константиново», «Сибиряк», «Мазуровский» совхозуудта РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулаад, эдэ совхозууд бүхэниие 25 мянган түхэригөөр шагнаха.

1957 оной нэгэдэхи кварталда мал ажалай продуктнуудые ехээр абахын тула Омско, Тульска, Белгородско болон Калининградай областьнуудай колхоз, совхозууд һайнаар хүдэлмэрилөө гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглээ.

Адуу малай ашаг шэмын нэмээлгэ—оролдолгын хүсэн. Тиимэһээ бүри ехэ эдэбхи хэшээлтэйгээр ажаллая!

100 эхэ хонин бүриһөө 126 хурьга абаха

Хонин ажалаа улам хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй, Министрнүүдэй Соведэй бэшэгые уншажа, бидэ, совхозой хонишод, ажалдаа шэнэ амжалта туйлахаар зоригжообди.

Би гурбадахи жэлээ хонишон болоод ажаллажа байнхайб. Зүгөөр энэ үе соогоо яһала дүй дүршэлтэй болооб. Нёдондо жэл 380 эхэ хонитой байгааб. 100 эхэ хонин бүриһөө 121 хурьга абаа һэм. Мүнөө 100 эхэ хонин бүриин 112 хурьган абтаа. Үшөө олохон хонид хурьгалха. Эртэ түрэһэн зуугаад хонидоо хэнзэлүүлхэ һанаатай байнаб. Тиигэбэл, мүнөө жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 126 хурьган абтаха.

Бүхы хониднай искусственна аргаар үрэжүүлэгдэдэг. Хонидоо ороондо орохо сагтань тарган байлгаха гэжэ оролдодогбди. Тарган хонин ороондо орохо дуратай байдаг. Тиимэһээ хонидой һубайралга үсөөрхэ болоно. Эхирлэдэг хонидоо, хурьгадыень онсо тэмдэглэдэгбди. Эхирлэдэг, гурбыешье гаргадаг хонид бии юм. Нёдондо 4 хонин 3—3 хурьга гаргаа һэн. Хонидые эхирлүүлжэ, хэнзэлүүлжэ, 1960 он болотор тооень хоёр дахин олон болгохо арга боломжотойбди. Мүн ноохо ехээр хайшалжа абаха зорилго табигдана. Хонидой үүлтэр һайжаруулха тусхай хэмжээябуулгануудые мүнөөнһөө бэелүүлжэ эхилэнхэйбди.

Зарим хүн хонидые оло дахин уһалхада тажаархаһаа бэшэ үрэгүй гэжэ һанадаг. Теэд иимэ бодол буруу. Хонидые шадаал һаа оло уһалха хэрэгтэй. Үбэлдөө хонидые хоёр дахин уһалдагбди. Нарай хурьгатай хонидто уһа зөөжэ, байрадань уһаланхайбди. Үбһэ тэжээл элбэгтэй, оло уһалагдадаг хонид тарган, ноохо һайнтай, хурьгадыншье өөдэргэ дорюун гэжэ ойлгогшоб.

Хонидой тоо толгойе олошоруулхын тула һайн байра олоор бариха шухала.

Хонин ажалые хүгжөөлгэдэ хонишодой ёһотойгоор анхаралаа табяа хадань, ямаршье амжалта туйлагдаха. Мэргэжэһэн ажалдаа дуратай байха, үнэн зүрхэнһөө, хаба шадалаараа ажаллахал хэрэгтэй.

Мүн нэгэ хонишон хэды хонидые һайнаар харууһалжа шадахаб гэжэ тодорхойлхо шухала. 500—600 хонитой отарада 5—6 хүн хүдэлхэ аргатай.

Хонишодые ходо һэлгүүлжэ, шэнэлжэ байха гээшэ буруу. Хонишодые нэгэ ажалдань удаан байражуулха шухала гэжэ һанамаар юм. Хонин ажалаа эрид хүгжөөхэ тухай Партиингаа, Правительствынгаа уряае бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада үнэн зүрхэнһөө шармайн оролдохобди.

С. Цыбиков, «Эрдэм» совхозой 5-дахи отделениин отарые даагша.

Үхэрэй тарган мяха гүрэндөө тушаахабди

Мал адуулагшад—бидэнэр хүн бүхэндэ мяха, тоһо, һүнэй хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ гэһэн Парти, Правительствынгаа уряатай танилсаад байхадаа, ажалай бүри ехэ амжалта туйлахаар зоригжообди.

Олон жэлэй туршада колхозойнгоо мал адуулжа байнхайбди. Нёдондо гүүртынгээ 100-гаад гаран үхэрые зунай бэлшээри дээрэ һайнаар адуулжа, тус бүриинь шэгнүүриие сүүдхэдээ 1,2 килограмм хүрэтэр нэмээгээ һэмди. Иигэжэ үхэрэй тарган мяха гүрэндөө тушаагаа һэмди.

Мүнөө жэл гүрэндэ тушаагдаха 120 толгой эбэртэ бодо мал харууһалагдана. Үбэлдөө малнай һайнаар харууһалагдажа, тобир таргаар ондо ороод, зунай бэлшээридэ гаргагдаа. Апрель һара соо толгой бүриинь амидын шэгнүүриие сүүдхэдээ 300 грамм нэмээхэ гэжэ хараалһан аад, 340 граммаар нэмээгээбди.

Малнай мүнөө зунай бэлшээридэ адуулагдажа байна. Бэлшээреэ зүбөөр хэрэглэжэ, толгой бүриинь амидын шэгнүүрые сүүдхэдээ 800 граммһаа доошо бэшээр нэмээлгэ хэбди.

Парти, Правительствынгаа уряада харюу болгон, абаһан уялгаяа дүүргэхэ байһандаа этигэнэбди.

Д. Г. Лаптев, П. Я. Петров, Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхозой мал адуулагшад.

Шэнэ уялгануудые абана

Орон дотор абтадаг мяха, тоһо, һүнэй хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ гэһэн партиин уряае Кяхтын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозойхид ехэтэ һайшаан дэмжэнэ.

РСФСР-эй баруун-хойто областьнуудай, автономно республикануудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ, хонин ажалаа саашадань хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Бэшэг колхозой фермэнүүд, отарануудта олон хүнэй хабаадалгатайгаар зүбшэн хэлсэгдэжэ байна.

Хүдөө ажахын продукт бүри элбэг ехээр абадаг болохо хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулхын тула эндэхи малшад шэнэ шэнэ уялгануудые абана.

Энээнэй ёһоор хамтынь малай тоо толгой мүнөө жэлдэ нёдондонойхиһоо 10 процентээр, мяха ехээр үгэдэг гахайнуудай тоо 180 гаран процентээр нэмэхэ байна.

Колхозой түрүү һаалишад, хонишод урда тээнь абаһан уялгануудаа дахин хаража үзэбэ. Нүхэр Ц. Д. Дансаруновагай хүтэлбэрилдэг отарынхид хонин бүриһөө 3,5 килограммһаа доошо бэшэ ноохо (2,4 килограммай орондо) хайшалха уялга абаад, тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Һаалишад Гыгмытова, Моставская гэгшэд жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 1700—1800 литр һү һааха уялга абанхай. Эдэнэр ажахын жэлэй долоон һара соо үнеэн бүриһөө 875—907 литр һү һаажа, аймагай һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлээ. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула һаалишад зундаа үнеэн бүриһөө хахад пүүдһээ бага бэшэ һү һааха ёһотой болоно. Колхозынь бүхы дээрээ үнеэн бүриин 1500 литрһээ доошо бэшэ һү һааха зэргэтэй.

Мүн мяха абалгашье энэ жэлдэ нилээд дээшэлхэнь.

Абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин алдарта 40 жэлэй ойе ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтаха гээшэ бүхы колхознигуудай бэелүүлхэ шухала зорилго болоно.

Д. Батуев.

Гахай шахалгада дутагдалнууд бии

Ториин аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэл 80 килограмм шэгнүүртэй болотороо шахагдаһан 100 гахай гүрэндэ тушааха юм.

Уялгаяа дүүргэхэ арга боломжо эндэ бии. Гахайда тэжээл ехээр бэлэдхэгдэнхэй. Мүнөө фермэ дээрэ 92 гахай шахагдана. Мүн эндэ эхэ гахайнууд хоёрдохёо зулзагалжа байна.

Гэхэтэй хамта, гахай шахалгада дутагдалнууд үшөөл олон. Шахалгада табигдахынгаа урда тээ гахайнууд шэгнэгдэнэгүй. Тиимэһээ фермынхид гахайнуудайнгаа сүүдхэдээ хэды шэнээн нэмэдэгыень мэдэхэ аргагүйдэнэ. Гадна, энэнь гахайшадай ажалта үдэрые, нэмэлтэ түлбэриие тодорхойлходо ехэ бэрхэшээл тохёолдуулна.

Теэд заримдаа, фермэ дээрэ тэжээл дутадаг. Тус фермэдэ гахайн эдихэ һү зөөхэ тусгаар хүн хүдэлдэгшье һаа, зарим үдэр һүн асарагданагүй.

Мүн гахайнуудайнь байра муу. Таһалга, клеткэнүүд соонь ехэ шиигтэй байдаг. Эхэ гахайнуудта минеральна тэжээл биратай үгтэдэггүй дээрэһээ, мүн харууһанай мууһаа боложо, тэдэнэрынь заримдаа поршоонхонуудаа эдижэрхидэг.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые колхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдэжэ байбашье дары хэмжээ абанагүй.

Һаяар гахайнуудынь зунай байрада гаргагдаха юм. Теэд мүнөө болотор гахайнуудай зунай байра бэлдэгдээгүй байһаар. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд энээн тухай хооһон хөөрэлдөөгөөрөө сагые барана.

Эдэ дутагдалнуудаа усадхажа, гахайнгаа фермые олзо ехэтэй болгохын түлөө артелиин хүтэлбэрилэгшэд оролдохо бэзэ гэжэ һанагдана.

А. Семенов.

Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Финлянди ошохоёо мордобо

Столицын Ленинградска вокзал дээрэ олон зуун москвагайхид июниин 5-най үдэшэлэн суглараа. Президент Урхо Кекконенэй болон Финляндиин Республикын Правительствын уряалаар Хельсинки ошохоёо байһан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганиниие, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Н. С. Хрущевые тэндэ сугларагшад халуунаар үдэшөө.

Вокзал Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар гоёогдонхой байгаа. Нүхэд Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Г. К. Жуков, Л. И. Брежнев, Д. Т. Шепилов, Е. А. Фурцева, Н. М. Шверник, А. Б. Аристов, СССР-эй Министрнүүд, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд үдэшэгшэдэй дунда байгаа.

СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгын зургаануудые толгойлогшонор, мүн советскэ болон хариин гүрэнүүдэй журналистнууд вокзал дээрэ байлсаа.

Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев болон советскэ бусад хүтэлбэрилэгшэдэй перрон дээрэ ерэхэдэнь, тэндэ байһан ажалшадай олон тоото түлөөлэгшэд нэрьемэ альга ташалгаар тэдэниие амаршалаа.

Н. А. Булганиниие, Н. С. Хрущевые үдэшэгшэд замдаа һайн ябахыень хүсэбэ.

Москва—Хельсинки гэжэ тусгаар поезд 22 часа перронһоо хүдэлэн ябаа.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Коммунистнуудай экономическа һуралсал эмхидхэлгын дүй дүршэлһөө

Курумканай аймагай партийна эхин организацинууд энэ жэлдэ коммунистнуудай экономическа һуралсалые һайжаруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулаа. Нёдондо хүдөө ажахын экономико шудалха семинарнууд колхоз, МТС бүхэнэй партийна организацида, КПСС-эй райкомой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн байгаа. Тэдээндэ хамта дээрээ 150 гаран хүн—аймагай, МТС-үүдэй, колхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд хабаадажа, һураһан байна.

«Колхозуудта газар элдүүрилгые эмхидхэхэ тухай», «Орооһото культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ арга боломжонууд», «Хамтын малай ашаг шэмые—һү, мяха, нооһо үгэлгые бүри ехэ болгохо арга боломжонууд», «Колхозуудтахи ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ тухай»; «Баргажанай МТС-эй тракторна хүдэлмэриин өөрынь үнэ» гэхэ мэтэ асуудалнууд семинарнууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Экономикын теоретическэ асуудалнууд ажахын бодото хэрэгүүдтэй нягта холбоотойгоор шэнжэлэгдэнэ. Һурадаг хүнүүдынь пропагандистнуудтай хамта бригадануудтахи, фермэнүүдтэхи ажалай бүтээсые, үйлэдбэрилэгдэдэг зүйлнүүдэй өөрынь үные тодорхойлон тайлбарилна. Аймагай экономическа конференци боложо, «Эдлүүриин газарай 100 гектарта бүри ехэ продуктнуудые абаха», «Ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэ», «Хүсэ, зөөри багаар гаргажа, ехэ юумэ үйлэдбэрилдэг болохо» гэһэн элидхэлнүүд соносогдоо. КПСС-эй айкомой секретарь Д. Т. Раднаев элидхэл хэһэн байна. Мүн Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр П. И. Тенетов—«Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо ажахын тоосоо бэелүүлһэн дүй дүршэлһөө» гэһэн элидхэл, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр С. А. Цыбиков «Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо комплексно бригадануудые эмхидхэһэнэй аша үрэ» гэһэн элидхэл хээ.

Тус конференцидэ колхозуудай, МТС-үүдэй болон аймагай бүхы хүтэлбэрилэгшэд хабаадаа. Экономическа семинарнуудта, аймагай экономическа конференцидэ хабаадаһан коммунистнууд хүдөө ажалые мэдэдэг, колхозойнгоо ажахые һайнаар хүтэлбэрилдэг боложо байнхай.

Колхозуудай, МТС-үүдэй, аймагай хүтэлбэрилэгшэд, олониитэ колхознигууд хүдөө ажахын продукциин өөрынь үные химдаруулха асуудалда анхаралаа ехээр хандуулна.

Продукциин өөрынь үные химдаруулхын, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл мүнөө колхозуудта дэлгэржэ байна. Тиимэ зорилгоор комплексно бригаданууд эмхидхэгдэжэ, ажахын тоосоон бэелүүлэгдэнэ. Мүнөө аймагай колхозуудта 18 комплексно бригада эмхидхэгдэнхэй. Эдэ бригадануудта ажал хэхэ хүнүүд, газар таряалан, мал, машинанууд, байранууд гэхэ мэтэ үгтэнхэй.

Комплексно бригадануудые амжалтатайгаар эмхидхэхын тула колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, бригадирнууд, колхознигууд ажахын тоосоое һайн ойлгожо абаха ёһотой. Аймагай колхозууд нёдондонойхиһоо 1,7 дахин ехэ һү һаадаг болоо, 100 эхэ хонин бүриһөө абтадаг хурьгадай тоо 25-аар нэмээ. Манай аймаг хони үсхэбэрилгөөр түрүүлжэ, КПСС-эй Обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэнхэй. Мүн мал ажалһаа абтадаг ашаг шэмын үнэ сэн химдарна.

Кадрнуудай экономическа һуралсалые һайнаар, зүбөөр эмхидхэбэл, колхозой ажахые хүтэлбэрилхэдэ туһалха байһаниинь элирээ.

Семинарнууд, кружогуудай һүүлшын занятинууд боложо, политическэ һуралсалай дүн гаргагдаа.

Д. Шагдарон, КПСС-эй Курумканай айкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша.

„Кяхтын хонишон“

Кяхтын совхозой дирекциин, партийна болон профсоюзна организацинуудай орган — «Кяхтын хонишон» гэжэ олон тиражтай газетын 1-дэхи номер хэблэгдэжэ һаяхан гараба.

Тус газетэдэ КПСС-эй айкомой, аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй эльгээһэн амаршалга түрүүшынь хуудаһанда толилогдоо.

Энэ жэлдэ хүдөө ажахын продукт үйлэдбэрилгөөр совхозуудай үмэнэ табигдаһан зорилгонууд тухай газетын түрүү бэшэг соо тодорхойгоор хэлэгдэнэ. Һаалишад Е. Колодина, Г. Шульгина, Е. Черноярова Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалистическэ уялгануудые абаад, амжалта туйлажа байһан тухайдань нүхэр Черняагай статья соо дурсагдана.

Мүн кукурузын тарилга, нооһо хайшалалга ба бусад һонинууд тухай бэшэнэ.

Уралан нарижуулагшын оролдолго

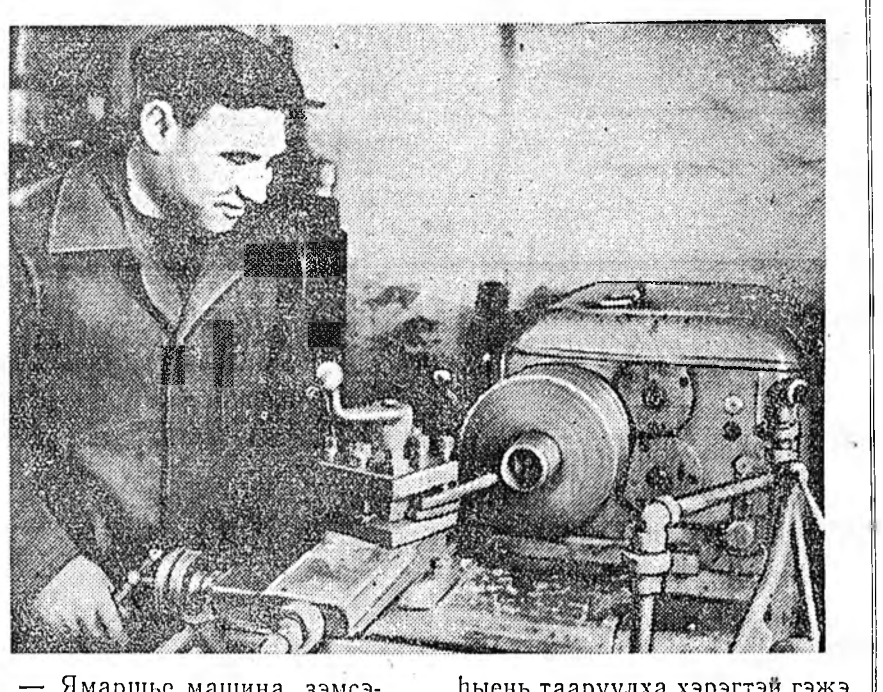

— Ямаршье машина, зэмсэгые техническэ талаарнь һайнаар харууһалаа һаа, эзэнэйнгээ этигэл найдабарие заатагүй харюулдаг юм,—гэжэ Бурмонкоопсоюзай гаражай токарь нүхэр Вейсман хөөрэнэ.

Энэ нүхэрэй хүдэлмэрилжэ байхыень харахада нилээд ехэ дүршэлтэй токарь гэжэ мэдэхээр. Гарнуудынь станогойнгоо оньһонуудые оншотойхоноор иишэ тиишэнь эрьюулнэ. Отолуурайнь детальда хүрэхэтэй зэргэ түмэрэй зомгоол мушхаралдан һубагдажа эхилнэ. Иигэжэ Константин Исаевичын ажал үдэр бүхэндэ эхилдэг. Автомашина заһабарилга дээрэ энэ нүхэр бусадта жэшээ харуулдаг.

Токарёор олон жэлдэ хүдэлмэрилжэ, дүй дүршэлөөр яһала баяншье һаа, Константин Исаевич түрүүшүүлэй дүршэлые наринаар ажагладаг, һайшаалтай юумыень өөрынгөө ажалда хэрэглэхые хододоо оролдодог. Машина зэмсэгые һайнаар, түргэнөөр заһабарилха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ тушаа түрүүшүүлэй дүй дүршэл хэрэглэхэһээ гадна, өөрөө уралан нарижуулгын дурадхал зохёодог юм. Тиин нүхэр Вейсман нёдондо жэлдэ автомашинануудые заһабарилагшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаралсаа һэн. Мүнөөшье тэрэ токарь Агуухэ Октябриин 40-дэхи ойн хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсанхай.

— Машиные түргөөр, шанар һайнтайгаар заһабарилхын тула ажалаа хайшан гэжэ эмхидхээбта? Мүн танай зохёоһон уралан нарижуулгын ямар дурадхал автомобиль заһабарилгада хэрэглэгдэнэб,—гэжэ нүхэр Вейсманһээ асуухада, иигэжэ харюусана:

— Ажал хэрэгээ урагшатай һайнаар ябуулха гээшэ оролдолгын хүсэн ха юм. Тэрэнэй түлөө техникээ һайнаар шудалха, тэрэнэйнгээ оншо оньһыень тааруулха хэрэгтэй гэжэ һанагшаб.

Урдань автомобильна ажахынуудай мастерскойнуудта элдэб түхеэрэлгэнүүд болон зэр зэмсэгүүдэй хомор дээрэһээ заһабарилгын ехэнхи хүдэлмэри хуу гараар хэгдэдэг. һэн. Тиигэжэ ехэ сагаа миил гээдэг байгаа. Мүнөө Бурмонкоопсоюзай автомастерскойдо нүхэр Вейсманэй зохёоһон уралан нарижуулгын дурадхал хэрэглэгдэжэ, ажал ехэтэй хүдэлмэриие нилээд хүнгэдхэн, механизмын хүсөөр хэдэг болгоо. Тэрэнэй ашаар эндэ автомашинанууд графигһаа урид заһабарилагдана.

Нүхэр Вейсман гансахан токарна станогто хүдэлмэрилнэ бэшэ, мүн слесарна болон харуулдалгын хүдэлмэри хэдэг байна. Тиимэһээнь сугтаа хүдэлмэрилэгшэдынь тэрэнээ «ёһотойл гартаа дүйтэй хүн даа» гэжэ хэлсэдэг болонхой. Һүүлэй үедэ Константин Исаевич шүрэбэй хэршэлэй гаргаха арга зохёоһон байна. Урдань нэгэ хүдэлмэришэн бүхэли халаан соо зуугаад шүрэбтэ хэршэлэй гаргадаг һаань, мүнөө нүхэр Вейсманэй зохёоһон аргаар нэгэ хүн час соо 100—150 шүрэбтэ хэршэлэй гаргана. Энээн тушаа нүхэр Вейсман иигэжэ хөөрэнэ.

— Нэгэ автомашина заһабарилгада олон шүрэб хэрэгтэй болодог. Теэд бидэ сүүдхэ соо арайл гэжэ 160—200 шүрэб хэдэг байгаабди. Энэмнай машинануудые түргэнөөр заһабарилха хэрэгтэ һаад ушаруулдаг байгаа. Тиимэһээ оролдолго гаргажа, шүрэб бүтээдэг ажалые оньһожоруулжа шадааб. Саашадаа ажал ехэтэй бусад хүдэлмэриие механизацилха зорилготойб.

Хүдэлмэридөө үнэн сэхээр хандадаг нүхэр Вейсман энэ жэлэй эхинһээ хойшо һара бүриингөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэнэ.

М. Власьевский.

Зураг дээрэ: нүхэр Вейсман ажаллажа байна.

Дээдэ һургуулинуудта абаха шэнэ гурим тухай

СССР-эй Дээдэ һургуулиин министерство 1957 ондо дээдэ һургуулинуудта абаха шэнэ гурим баталаа. Энэ шэнэ гурим урдынхиһаа ямар илгаатайб гэжэ Дээдэ һургуулинуудай министр В. П. Елютиндэ ТАСС-эй корреспондент хандаба.

—Дээдэ һургуулинуудта абаха мүнөөнэй гурим ехэ дутуу дундатай,—гэжэ министр хэлээ.—Ажабайдалшье, ажал хүдэлмэришье һайн мэдэхэгүй һаял дунда һургуули дүүргээд байһан залуухан хүбүүд, басагад мүнөө гол түлэб дээдэ һургуулинуудта ороно. Гэхэтэй хамта, дээдэ һургуули гээшэ эрдэмтэй һайн мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ уялгатай. Тиимэһээ ажабайдал мэдэхэшүү болоһон, хүдэлмэри хэжэ дүршэһэн залуушуулые дээдэ һургуулинууд шэлэжэ абаха ёһотой. Тиимэһээнь, арадай ажахын болон соёл болбосоролой элдэб һалбаринуудта хоёр жэлһээ доошо бэшэ хүдэлмэрилжэ, дүй дүршэлтэй болоһон, тиихэдэ экзаменаа дундаһаа доошо бэшэ сэгнэлтэтэйгээр бариһан хүнүүдые дээдэ һургуулинуудта түбхын түрүүндэ (конкурсгүйгөөр) абаха гэжэ СССР-эй Дээдэ һургуулинуудай министерство баталһан шэнэ гурим соогоо хараалаа. Гэхэтэй хамта, энэ хүнгэлэлтэ гансахан лэ һайнаар ажаллажа, эрхим жэшээ харуулдаг байһан залуушуулда хабаадаха юм. Мүн Советскэ Армиин болон Флодой частьнуудһаа табигдагшад, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадагшад энэ шэнэ гуримай ёһоор дээдэ һургуулида орохо эрхэтэй байна.

Тусхай дунда һургуулинуудые эрхим гэһэн сэгнэлтэтэйгээр дүүргэгшэд, мүн медальтан үнгэрэгшэ жэлэйхидэ адли гуримаар абтана: алтан медальтан экзаменгүйгөөр абтаха, бэшэниинь шэлэн абаһан мэргэжэлэйнгээ гол шухала предмедээр нэгэ экзамен бариха ёһотой. Энэ экзамен имагтал ехэ ехэ дээдэ һургуулинуудта орогшод бариха. Иимэ дээдэ һургуулинуудай список орожо болохо дээдэ һургуулинуудые тоолоһон ном соо нэрлэгдэхэ юм. Иимэ экзамен барижа, «һайнһаа» доошо бэшэ сэгнэлтэ абагшад, дээдэ һургуулинуудта абтаха байна. Харин дунда сэгнэлтэ абаһан зон тэрэ дээдэ һургуулидаа гү, али ондоо дээдэ һургуулида бусадтай адляар бүхы экзаменуудые барилсажа, конкурсдо хабаадаха эрхэтэй байха.

Алтан медаляар шагнагдаһан аад, хоёр жэлһээ доошо бэшэ хүдэлһэн хүнүүд мэдүүлгэ бариһанайнгаа һүүлээр экзаменгүйгөөр абтаха. Мүн лэ тиимэ саг соо хүдэлһэн мүнгэн медальтан, тэрэшэлэн тусхай дунда һургуулинуудые эрхим гэһэн сэгнэлтэтэйгээр дүүргэгшэд нэгэ предмедээр экзамен барижа, гурбанһаа доошо бэшэ ямаршье сэгнэлтэтэй байхадаа абтаха байна. Медальтайгаар дүүргэһэн аад, хүдэлөөгүй хүнүүдые абажа болохо дээдэ һургуулинууд тиимэ экзаменууд үнгэргэгдэхэ юм.

Иигэжэ үйлэдбэридэ ажаллаһан залуушуулай, Советскэ Армиһаа болон Далайн-Сэрэгэй Флодһоо табигдаһан хүнүүдэй дээдэ һургуулида орохо ябадал бүри хүнгэн болгогдобо гээшэ. Гэхэтэй хамта, һаяхан дунда һургуули дүүргэжэ, ажаллажа үзөөгүй байһан оюун бэлигтэ советскэ залуушуулай дээдэ һургуулида орохо ябадал энээгээр хаагдаба гэжэ ойлгохо болоо һаа буруу гээшэ. Дунда һургуули амжалтатайгаар дүүргэһэн элир хүбүүд, басагад дээдэ һургуулинуудта конкурсна экзаменуудые һайнаар барижа шадаа һаа, мүн лэ һураха аргатай.

Ямар хүнүүдээр экзамен барюулха, хэдыень абаха тухай асуудалые абалгын комиссиинхид хамтынгаа заседани дээрээ шиидхэхэ юм.

1957 ондо дээдэ һургуулинуудта абаха шэнэ гуримай онсо илгаань юуб гэхэдэ, экзамен баригша комиссида, тодорхойлон хэлэбэл, хоёрһоо үсөөн бэшэ багшанарта комиссида предмет бүхэнөөр шалгалтаа үгэхэ гэжэ нүхэр Елютин онсолон тэмдэглэбэ. Энэнь дээдэ һургуулида орогшодой эрдэмые тон зүбөөр сэгнэхэ ябадал хангаха, мүн дээдэ һургуулида абаха гурим хазагайруулагдахагүй байна.

Дээдэ һургуулинуудта абтаха экзамен СССР-эй дээдэ һургуулинуудай министерствээр баталагдаһан программын ёһоор болохо юм. Энэ программань дунда һургуулиин программатай адли байха, һүүлэй үедэ оруулагдаһан хубилалта болон нэмэлтэ энэ программада хараада абтаа.

Москвада залуушуул болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн фестивалиин үнгэргэгдэхэ болоһонтой дашарамдуулагдан Москвагай дээдэ һургуулинуудта абтаха экзамен иимэ шэнэ болзорто үнгэргэгдэхөөр тогтоогдоо: Москвада ажаһуугшад—августын 1-һээ 15 хүрэтэр, ондоо тээ ажаһуугшад—августын 16-һаа 29 хүрэтэр экзамен барижа, Москвагай дээдэ һургуулинуудта августын 30—31-дэ абтаха, занятинь сентябриин 2-то эхилхэ байна.

Бусад городуудай дээдэ һургуулинуудта августын 1-һээ 20 хүрэтэр экзамен болохо, августын 21-һээ 2[illegible] хүрэтэр абтаха юм.

—Дээдэ һургуулинуудта һурагшадые абаха шэнэ гурим угаа ехэ гүрэн түрын удхашанартай юм, мэргэжэлтэдые саашадаа шанар һайнтайгаар бэлэдхэхын тулада ехэ удхашанартай юм,—гэжэ министр үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.—Дээдэ һургуулинууд һурагшадые абалгада һайнаар бэлэдхэхэ, тэрэнээ эмхитэйгээр үнгэргэхэ уялгатай.

(ТАСС).

Луговод Жалсараевай дүй дүршэлһөө

Загастайн Сталинай нэрэмжэтэ колхоз аймаг дотороо эгээ томонь, мал адууһа сабшалан, таряалангаар элбэг колхозынь юм.

Ниитынгээ ажахые жэлһээ жэлдэ улам хүгжөөжэ, бэхижүүлхэ тухайда колхозой гэшүүд булта, бага ехэгүй, хүгшэн залуугүй оролдолго гаргадаг.

Малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ, һү, тоһо, тарган мяха ехээр абадаг, гүрэндөө тушаадаг болохын тулада тусхай хэмжээ ябуулгануудые түсэблөөд бэелүүлжэ байна. Малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ гээшэ энэ хэрэгэй нэгэ шухала хубинь болоно гэжэ тэдэ тоолоно.

Колхоз хамтадаа 3500 гектар сабшалантай. Тэрэнэйнь гурбанай хоёр хубинь уһалагдадаг газар болонхой. Мүнөө колхоздо хамта 18 сабшалан уһалагшад ажаллана.

— Юрэдөө бидэ хэзээ бороо ороно ааб гээд лэ тэнгэри шарайшалаад байхаяа болёогшабди. Ямаршье жэлдэ үбһэ ехээр хуряаха аргатайбди. Энэ жэлдэ сабшалангаймнай хахадһаа ехэнхинь саг болзортоо уһалагдаха юм,— гэжэ түрүүлэгшэ нүхэр Нимаев мэдүүлнэ.

Нёдондо жэлэй жэшээ дээрэ харахада тус колхоз гандангишье байгаа хадань бүхы сабшалангайнгаа га бүриһөө дунда зэргээр зургаан центнер тухай, уһалагдадаг газарай га бүриһөө 12 центнер тэжээл ехэтэй һайхан үбһэ хуряагаа һэн. Энэ жэлдэ уһалагдадаг газарай гектар бүриһөө 14 центнер, хүдөө газарһаа 7—8 центнер үбһэ абажа, нёдондонойхидо орходоо хоёр дахин ехэ үбһэ абахаар шиидэнхэй.

— Үбһэ ногоон миил зүн дэгээн, ямаршье оролдолгогүйгөөр ехээр ургашадаг бэшэ ха юм даа. Сабшаланиие саг сооньшадамараар харууһалха, уһалха баян дүршэлтэй, мэргэжэл шадабаритай уһалагшад хэрэгтэй, — гэжэ колхоздоо 19-дэхи жэлээ таһалгаряагүйгөөр сабшалан уһалагшаар ажаллажа байһан Жамсаран Жалсараевич хөөрэнэ.

Жамсаран үбгэжөөл оролдосотой бэрхэ ажалаараа ганса колхоз соогоо бэшэ, харин аймаг, республикадаа алдаршанхай. Даажа абаһан сабшаланһаа жэлһээ жэлдэ үндэр ургаса абадаг. Нёдондо Нүүдэлшэ нютагта гандангишье һаань, 70 га сабшалангай га бүриин 14,5 центнер хяаг, боро үбһэ хуряаһан, туршалгын 15 га талмайһаа гектар бүриин 45 центнер үбһэ абаа һэн.

Эрхим һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө Жамсаран Жалсараевич үнгэрэгшэ жэлдэ нэмэлтэ түлбэри абаһан, колхозой правлениин, парторганизациин зүгһөө грамота болон мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Хорёод шахуу жэлдэ ябажа, олоһон барагдашагүй баян дүршэл шадабаряа сугтаа ажаллагшадтаа, залуу нүхэдтөө дуратайгаар дамжуулан үгэдэг. Тиигэжэ нёдондо Жамсаран үбгэжөөл суг ажаллаһан Бимба Бадмаевтаа ехэ эрдэм заажа үгөө бэлэй.

Колхозой сабшалан уһалагшад, илангаяа Жамсаран Жалсараевич жэлэй дүрбэн сагта сабшаланаа эрхимээр харууһалдаг. Үбһэ тэжээлэй үндэр баян ургаса абахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлдэг.

Намар хүйтэржэ эхилхэтэйнь сасуу сабшаланаа тэрэ сэбэрлэдэг, үшөө саһанай ороодүйдэ яажа, хаана саһа тогтоохын тухайда бододог. Саһа тогтоохоор газартань хаалта, халхабшануудые түхеэрдэг. Саһанай хаана ямараар суглarһаниие сособой харууһалжа байдаг заншалтай.

Загастай голой хүрэхэтэй сасуу тошо тогтоохо хүдэлмэри хэжэ эхилдэг. Эндэ зуугаад жэлэй саада тээ Загастайн голһоо Нүүдэлшэ тээшэ һубаг канава татагдаһан байгаа юм. Мүнөө колхоз тэрэнииень дахин шэнэлжэ, 8 модо утатайгаар, 2,5 метр үргэнтэйгөөр, метр хахад гүнзэгытэйгөөр һубаг татаа. Эгээл энэ канавын эхиндэ үнгэрэгшэ үбэл Жамсаран үбгэжөөл нүхэр Хоболеевтэйгээ хамта 2 мянгаад кубометр тошо халяажа хүргөө. Тошоной уһаар газар уһалхада тусгаар һайн тэжээл үгэдэг гэжэ элитэ болонхой.

Хабар һайрамай уһанай урдажа ерэхын, ногооной ургахын урда тээ дахин сабшаланаа модо шулуунһаань нарин нягтаар сэбэрлээд, аргал шэбхэ сабшалан дээрээ тараадаг. Хониной шэбхээр сабшаланаа үтэгжүүлхэдэ тусгаар һайн, шэмэтэй ногоон ехээр ургадаг байһаниинь Жамсаран үбгэжөөл сэдьхэлээ ханангяар хөөрэнэ. Хониной шэбхын шүүһээр газараа үтэгжүүлбэл бүришье һайн. Тиигээдшье хониной шэбхэ сабшаланда тараахада зөөлэхэн аад, тараахада аятай.

Мүнөө сабшаланда 4 тонно минеральна үтэгжүүлгэ, 1000-гаад гаран хоорбо шэбхэ гаргажа үйрүүлэн тараагданхай.

Тиигээд майн 10-аадаар һайрамай уһа сабшаландаа табяад, газарайнгаа дэбтэнтэхэдэ уһаяа болюулжархидаг. Тиин нэгэ хэды саг соо газарайнгаа наранай элшэдэ шанга халаһанайнь удаа, сабшаланаа жэгдэрэн уһалжа ородог. Һайрамай уһан май һарада сабшаланай газарта хүсэд шэнгэжэ тарадаг.

Сабшаланда орохын урда тээ һубагайнгаа уһые хаажа, гол газараа уһалхаяа болино. Харин хүдөө, хадын ташалан, добо газараа үбһэ сабшалгын 10 хоног болоторынь жэгдэхэнээр уһалжа байдаг. Хэрбээ бороотой үдэрнүүдэй болоо һаань, уһалалгаяа замхаадаг. Хүдөөгэй, доболиг газарые ганданги жэлдэ ходо түргэ түргэн уһалжа байбал зохистой. Шабартай, хайр элһэтэй газарые бүришье түргэ түргэн уһалбал һайн юм.

Газараа уһалжа байха үедөө Жамсаран үбгэжөөлэй бэе хүнгэдэшэдэг. Унтаха нойр багатай, ехэ һэргэлиг, эртэшэ болошодог. «Сабшалангые хаһа саг соонь зүбөөр уһалаад, нарин хёрхоор тэрэнээ харууһалаад байхада ногооншье ургажал мэдэхэ» гэжэ үбгэжөөл хөөрэдэг. Нээрээшье Жамсаран үбгэжөөлэй үглөөгүүр эртэ хара морёо яаруугаар тэргэлээд, хүрзэ, лом, хурса һүхэеэ абаад, сугтаа ажалладаг хүршэ Нимбу Гомбоевтоёо ажал тээшээ хатаруулхыень эртэ бодоһон һамгад үглөө бүхэндэ харадаг юм.

Загастайһаа гараһан ехэ һубаг канавын эхиндэ тээсгэн һаяхан хорёод гаран колхознигууд түрүүлэгшын хүтэлбэри доро сугларжа, дүрбэн ехэ регулятортай шулуун хаалта хээ һэн. Мүн гол канаваһаа хажуу тээшэнь олон жэжэхэнүүд һубагууд татагданхай. Эдэ хоёр хани үбгэжөөлнүүд эбтэй этэйгээр хүдэлдэг. Хаалта һубагуудаа ходо шалгадаг, сэбэрлэдэг, үргэдхэдэг. Зарим газарта хаалтые уһанайнь эбдэжэрхёо һаа гү, али жэжэ һубагай уһанда һэтэ сохюулшоо һаань, хүрзэ, ломоо баряад резинэ сабхитай үбгэжөөлнүүд һахы һалаг заһажа ородог. Уһые зоргоорнь урадхаагаа һаа, сабшалан муудашадаг, зарим газарынь, намаглиг шабартай болошодог. Зарим зөөлэн хүрьһэтэй газарта нэгэ мүрөөр уһанай удаан урдаһанһаа яама ганга бии болошодог. Эдэ бүгэдые тэдэ хараадаа абадаг юм. Газараа уһалхын урда тээ хатуу, зөөлэнииень тодорхойлоод, уһалжа ородог. Үлүү ехээр уһалагдахаар газартань шэнээр һубаг татаха, зарим канавыень хаахашье ябадал мүн лэ боложол байдаг.

Ажалайнгаа забһарта мал адууһанда сабшалангаа үлтюулхэгүйн тухайда ходо эрьежэ, харууһалжа байдаг юм.

Үбһэ сабшалгын халуун үеын болотор Жамсаран үбгэжөөл сабшалан дээрэ хээрэ эдеэлээд, хоёр наранай хоорондо ажалладаг. Мүн өөрөө жэбжытэр хобоотуулан дабтаһан хурса гар хажуур бартад, залуу шииpaг хүбүүд, басагадаар урдилдэн ябажа үбһэ сабшадаг. Үдэртөө 30—40 соото алгасгүй сабшадаг. Мүнөө Жамсаран Жалсараевич 66 наһатай болобо. Тиибэшье, үшөө анханайнь хүсэ шадал табигдаагүй, шүрбэһэ балсаниинь шанга, ажалда барилшанхай гарынь адхаса шангатай. Тэрэнэй гар хажуураар сабшаһан мүрынь үргэн, сэбэр, далайсань дэлистэй гэжэ сугтаа ажалладаг хүнүүдынь хэлсэдэг юм. Миин лэ ганса үбһэ сабшалсаад оройдоошье үбгэжөөл ябажа шададаггүй. Хаана эбдэрһэн аса, тармуур заһаха, хажуур дабтаха, хаана эритэ хурсадаха ажал ходол гаража байдаг юм. Хүнэй туһаламжа эрихэдэнь үбгэжөөл оройдоошье арсадаггүй.

Жамсаран үбгэжөөлтэй суг ажаллаха болоходоо хүнүүд ехэл баярладаг, хүхидэг. Залуушуулые үбгэжөөл дахуулжа, таатай зохидоор заабари һургаал хэлэжэ ябадаг, забһарлаха үедөө һонин һорьмойгоо согтой хүхюунээр хөөрэлдэжэ, нүхэдөө урмашуулжа ябадаг.

Тиигэжэ унаһан малгайгаа абангүй ажаллаһаар байтарынь һурилэгдэһэн үбһөө хорёолхо саг ерэдэг. Үбэлдөө, хабартаа үбһөө харууһалдаг. Тиигээд дахин сабшаландаа эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа эхилдэг байна.

Түхэреэн жэл соо иимэ үсэд тэсэмгэйгээр ажаллажа, үдэрэй нэгэ, заримдаа хоёршье ажалта үдэр алдадаггүй. Май һарада 76 ажалта үдэр олоо.

— Хүн анхан түрүүн ажал хэжэ хүн болоһон юм гэдэг. Ажалгүйгөөр хүн гээшэ нээрээшье байжа шадахагүй байнал даа. Би ажаллахадаа ёһотойл жаргалаа олодогби. Ажаллажа нэгэ бага шүрбэһэ утаһанайнгаа шалаае гаргахадаа миил бэемни хүнгэдэшэдэг агша,—гэжэ Жамсаран Жалсараевич хүхюугээр минһэрэн хэлэдэг юм. Ажалша шэрхи, оролдосотой бэрхэ энэ үбгэжөөлэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой сабшалан уһалагшадай нэгэниинь энэ гээшэл даа. Эгээл иимэ ажалай юрын баатарнуудай эршэ хүсэн нэгэдэн зангидагдажа, колхозой ниитын ажахые, мал ажалые эрид хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри оруулна.

Ойрын жэлнүүдтэ һү, тоһо, мяха абалгые гурба дахин дээшэлүүлхэ, мүн хонин ажалые эрид хүгжөөхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсахын тулада Жамсаран үбгэжөөл хойшоо харангүй ажаллана. Энэ мэтээр үбгэжөөлэй нүхэдынь ажалай амжалта туйлахаар зоригжонхой.

Мүнөө Жамсаран үбгэжөөл сабшалангаа нэгэ уһалаад, хоёрдохёо уһалжа эхилэнхэй. Туршалгын газарһаа гектарай 50 центнер үбһэ, бүхы уһалагдадаг газарайнгаа гектар бүриһөө 15 центнер һайн шанартай үбһэ заатагүй хуряаха уялга тэрэ абаад, эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа оронхой. Энэ сабшалан уһалагша суута үбгэжөөлэй хэлэһэн үгэдөө хүрэхэнь лаб тай.

Д. ЗУГААЛАЙН.

Сэлэнгэ.

★ Хүгжэмэй багша ★

Николай Васильевич Халбаев 40 жэлэй саада тээ сцэнэ дээрэ гаража, «Сэгээ зугаа» гэжэ дуу хуураар наадаhан юм. Тэрэ гэhээр мүнөө хүрэтэр энэ hонирхолтой, дуратай ажалаа орхёогүй юм. Мүнөө үедэ нүхэр Халбаев Кяхтын багшанарай училищида хүгжэмэй багшаар хүдэлмэрилнэ. Сүлөөтэй сагтаа нүхэр Халбаев хүгжэм бэшэнэ, мэргэжэлээ дээшэлүүлхын тула ходо доо оролдоно. Нүхэр Халбаевай бэшэhэн «Нангин газар дайда», «Парти — манай жолоодогшо» гэжэ зохёолнуудые аймагай ажалшад ехэтэ hонирходог юм.

Һүүлэй үедэ бурядай хүгжэмэй инструментнүүд тон хомор болонхой. Юуб гэхэдэ, республикадамнай тэдэнниие бүтээхэ нэгэшье мастерской үгы. Тиимэhээ 1959 ондо Москвада болохо Бурят-Монголой искусство болон литературын декадада зорюулан национальна оркестрын гүйсэд инструментнүүдые Николай Васильевич хэхэ гэжэ шиидэнхэй. Мүнөө хуур-прима, суур-прима, суур-пикало гэжэ инструментнүүдые хэжэ дүүргэнхэй. Гэбэшье, нүхэр Халбаевай ажалдань элдэб бэрхэшээлнүүд ушарна, хэрэгтэй модон, зэр зэмсэг, лаборатори гэхэ мэтээр дуталдана.

Бурядайнгаа искусствые хүгжөөхын тула эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллаhанайнгаа түлөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор, хэдэн грамотануудаар, автомашинаар Николай Васильевич Халбаев шагнагдаhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. В. Халбаев.

А. Китаевай текст.
Б. Галсановай фото.

Редакцида ерэhэн бэшэгүүд

Кино хүлеэhээр

Бурят-Монголой хүдөө ажахын, мүн бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай обком байгша оной хабарь hарада Хэрэнэй МТС-тэ нэгэ шэнэ киноаппаратура үгэhэн юм.

Аппарадтай боложо, өөhэдынгөө клуб соо кино харадаг болохомнай гэжэ МТС-эй механизаторнууд баярлаhаншье, хүхиhэншье байгаа. Гэбэ яабашье МТС-эй механизаторнуудта мүнөөшье болотор кино харуулагданагүй. Шалтагаанийнь юуб гэхэдэ, Бурят-Монголой Кинопрокат тус МТС-тэ кинокартина үгэнэгүй.

Хүдөө ажахын, мүн бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай обкомой түрүүлэгшэ Хэрэнэй МТС-тэ кинокартина үгэхэ тухай асуудалаар Кинопрокадай начальник нүхэр Ветлужскида хандаhан юм. Тиихэдэнь нүхэр Ветлужский иигэжэ харюусаа hэн:

—Һаяар энэ асуудал шиидхэгдэжэ, МТС-эй механизаторнуудта кино үгтэдэг болохо.

Теэд мүнөө саг ошожол байна, энэ асуудал үшөөл шиидхэнэгүй.

В. Афанасьев.

Уялгаяа мартаhан библиотекарь

Карл Марксын нэрэмжэтэ (Хори) колхозой хүдөөгэй библиотекые эрхилэгшээр нүхэр Алсанова ажаллаhаг юм.

Энэ нүхэрнай өөрынгөө нангин уялгада хайша хэрэгээр хандана. Юушар юуб гэхэдэ, библиотекэнь хаалагдаhан сагтаа нээгдэнэгүй, тэндэнь hонирхолтой номууд хомор, уншагшадайнгаа тоо олошоруулха гэжэ оролдоногүй. Тиихэдэ колхозой холын гүүртэ, отарануудаар ябажа уранhайханай ном, журналнуудые тараанагүй. Уншагшадай конференцишье үнгэргэгдэнэгүй.

К. Жалсараев.

Хаалтатай байдаг клуб

Ждановай нэрэмжэтэ колхозой центр — Ара-Хэрээтэдэ 200 гаран ерхэтэ айл ажаhуудаг.

Иимэ олон хүн зонтой тосхондо культурно-ниитын хүдэлмэри hайнаар ябуулагдаха ёhотой байгаа. Теэд энэмнай тиимэ бэшэ. Тэндэ ... нэрэтэй клубынь томо гэгшын цаантан хара суургаар хододоо шабуу хүшөөтэй байдаг. Нээгдэхэдээшье аймагай центрhээ киногой ерэхэдэ нээгдээд лэ хаагдашадаг юм.

Нютагай залуушуул сүлөөтэй сагаа хаана үнгэргэхэ юм гэжэ аймгүйсэдкомой культурын таhагые даагша нүхэр Моревhоо асуугдана.

Б. Санжиев.

Бичура.

Гэргүй дээрэhээ

Зэдын аймагай Гэгээтэй нютагта хүдөөгэй библиотекэ урдань бии юм hэн. Мүнөө энэ библиотекэмнай байрагүй дээрэhээ боложо, нютагайнгаа ажалшадые уранhайханай ном, шэнэ газетэ, журналнуудаар хангахаяа болиhоор үнийй.

Нютагай залуушуул, колхозой гэшүүд сүлөөтэй сагтаа газетэ, журнал уншажа, культурнаар амархын орондо, гэр гэртээ миин hууха баатай болонобди.

Энээн тушаа аймгүйсэдкомой культурын таhагайхид мэдэжэ байбашье hаа, hаналаа табинагүй.

Д. Санданов, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

Газетэдэ толилогдоогүй нэгэ бэшэг тушаа

„Уhанай аюулай тушаалдаад байхада“

Иимэ гаршагтай бэшэг Закаменай аймагhаа манай хүдөө бэшэгэд эльгээhэн байгаа. Тус аймагай зүүн саада захын—Санагын, Утаата Далахайн сомсоведүүдэй газар дээгүүр Сарьдаг уулаhаа эхи hабагаа абадаг Сэхир гол гарадаг. Энэмнай дошхон, түргэн урасхалтай гол юм. Тиимэhээ, тэрээнэй эрьеэр зубажа нютагжаhан зоной hанаае зугай элдин тэнигэр сагташье зобоодог. Нэгэшье хоногто аадар бороогой адхарбал, энэ гол хүбөөhөө халижа, колхозой сабшалангые хушажа, айлнуудай газаагуур урдажа эрьеэ эбдэдэг байна. Энэ голой эрьедэхи Санагын дунда hургуулиин байшан Сэхир голой уhанда абтадаг гэжэ тэрэ бэшэг соо хэлэгдэhэн байгаа.

Закаменай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй манай редакцида мэдээсэhэнэй ёhоор, «hубаг канава татажа Сэхир голые ондоо тээгүүр урадхуулха шэнжэлгэ хэхын тула нэгэ гидротехнигээ эльгээхыень БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет Уhанай ажахын управленидэ даалгаhан байна. Теэд тэрэ управлени Закаменай аймагта мүнөөдэр болотор гидротехнигээ эльгээгээгүй байhаар. Сэхир гол мүнөө эрьеэрээ дүүрэнхэй, hургуулиин интернадай байшанда дүтэлөөд байна.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Уhанай ажахын управлениин хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалые hаяын үдэрнүүдтэ шиидхэхэ аабзэ гэжэ hанагдана».

Улан-Удын 1-дэхи интернат-hургуулиинхидай уряада харюу

Яруунын аймагай дунда hургуулинуудые дүүргэгшэдэй хүсэл

Байгша оной майн 31-дэ Яруунын дунда hургуулиин 10-дахи гурбан классуудай hурагшадай суглаан болобо. Тэндэ ВЛКСМ-эй Яруунын айкомой секретарь нүхэр С. Доржиев мүнөө үедэ комсомолшуудай урда табигдаhан зорилго тухай элидхэл хэбэ. Хүдөө ажахые саашадань эрид хүгжөөхэ тухай партиин ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй уряае бэелүүлхэ хэрэгтэ комсомолшууд-залуушууд айхабтар ехэ үүргэ дүүргэхэ ёhотой, дүүргэжэшье байна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Мүн мүнөө 10-дахи классуудые дүүргэжэ байгаа комсомолшууд-залуушуулай зорилго тухай элидхэлшэ тусгаар тогтобо.

Элидхэлэй hүүлээр 10-дахи классай hурагшад үгэ хэлэбэ. 10-дахи «А» классай hурагша Аня Доржиева бүхы классайнгаа үмэнэhөө иигэжэ мэдүүлбэ: «Бидэ түрэл партиингаа, Советскэ правительствын ашаар 10-дахи классые амжалтатайгаар дүүргэжэ байhандаа туйлай ехэ баяртайбди. Саашадаа бидэ болбосоролой аттестадтай болоод байхадаа hурахашье, ажаллахашье дүүрэн эрхэтэй болохо байнабди. Манай классайхид hургуулияа дүүргээд, бултадаа аймагайнгаа колхозуудта ошожо ажаллахаар шиидэбэбди. Энэ ажаллаха замдамнай бэрхэшээлнүүдэй дайралдабалынь, комсомол хатуу зоригоороо гаталан гарахабди. Хэдэн жэлэй туршада ажаллаад, ажалай дуршэлтэй болоходоо hуралсалаа заатагүй үргэлжэлүүлхэбди».

Мүн энэ hургуулиин 10-дахи «Б» классай hурагша Николай Найданов Үльдэргын, Үлэгшэнэй, Улан-Удын интернат-hургуулиин 10-дахиие дүүргэжэ байгаа hурагшадай хүдөө ажахыда хүдэлөе гэhэн хандалгые халуунаар дэмжэhэн тухайгаа хэлэбэ. Энэ 10-дахи «Б» классай 20 hурагшад колхоз ошожо ажаллаха гэжэ шиидээ.

Гадна, 10-дахи «В» классай хамта 24 hурагшад мүн лэ колхоздо ошожо ажаллахань.

Яруунын аймагай Үльдэргын дунда hургуулида мүнөө түгэсхэлэй шалгалта боложо байна. Тэндэхи 10-дахи классай hурагшад hургууляа дүүргээд, түрэл колхозуудтаа ошожо ажаллахаар шиидэбэ.

Аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозhоо эндэ hуража байhан Н. Митыпова, Д. Лыгденов, Д-Ж. Дашидондоков, Е. Мункоев, Д. Балданов, Б. Дашипылон, Б. Ешиев, Д. Балданов, Д. Дамбаева гэгшэд hургууляа дүүргээд, колхоздоо ерэжэ ажаллахамнай гэжэ мэдүүлбэ.

Эдэ залуу комсомолшууд хонишод, hаалишад, гахайшад болохо, ондоошье ажал хэхэ юм.

А. МАНГАТХАНОВ

Совхозой хүдэлмэришэнэй хөөрөөн

Таляан үргэн талыемнай харагты.
Таряан гээшэ таригдаал ехээр:
Нэгэ захадань эмээлтэй мориты
Нүгөө захаhаань обёорхогүйт элеэр.
Гүрэнэй техникэ—манай
тракторнууд
Гүндүүн ехээр газараа хахалаа
бшуу!

Хонгор дэлюун дайдымнай анхарыт.
Хонин hүрэг далайдал сайбайна.
Мягдар, мягдар хониднай
жороолно,
Мянга, мянгаар эхирлэн үдэнэ.
Эрхим сортын мяха, ноохо
Эхэ орондоо үгэхэбди баhа!

Бороогой hүүлээр ургаhан
мөөгүүдтэл
Барилга хэгдэнэл баhашье
элбэгээр:
Хадын шулуун хатуу hууритай
Культурын Ордон баригдаал
эрхимээр.

Үшөө ехээр омогорхохо hонимнай—
Үдын гол дээрэ бодохо ГЭС-най!

Залуу, хүгшэнгүй—булта зомнай
Зугаа дээрээ зугаа нэмээл,
Зориг дээрээ зориг нэмээл:
Арадай хэрэг—ажал гээшэмнай
Агаар шэнги шухала болоол.
Алтан мэтэ үнэтэй болоол!

Кяхтын музейдэ

Хизаар ороноо шэнжэлхэ эндэхи музейдэ «Кяхтын силлиманит» гэжэ выставкэ нээгдэхэнь. Силлиманидай байдаг газарые харуулhан карта эндэ табигдаха.

К. Бобров.

Чимит-Цырен САНЖИЕВ

Холын нэгэ нютагта

☆
(РАССКАЗ)
☆ ☆

Арын Булагай дардам тэгшэ харгыгаар ашаанай «ГАЗ-51» машина зуралзан гүйжэ, унжагар сагаан тооhон хойноhоонь хүсэжэ ядаhаар гээгдэнэ. Городhоо бусажа ябаhан хэдэн хүнүүд кузов соонь hуунхай. Нимгэн пальто дээгүүрээ плащ хэдэрhэн, хурса сагаан шарайтай залуухан хүбүүн тэдэнтэй хамта hуулсажа ябаба. Тэрэмнай Бурят-Монголой хүдөө ажахын дунда hургуули дүүргээд, нютагаа бусажа ябаhан залуу агроном Зоригто Найданов байгаа.

...Хужартын добо өөдэ гарахадаа машинань ябадалаа бага зэргэ аалидхаад, шэнэхэн моторынь дүнгинэсэ жүдхэнэ. Зоригтын эрьеэд харахада кукурузын охир-тохир боложо шарлашаhан эшэнүүд түймэртэ дүрэhэн хадын түгсүүлнүүд шэнги эндэ тэндэ ёройлдон харагдаба. Сэлмэг тэнгэриие баглагар хара үүлэнэй бүрхөөжэрхиhэн мэтээр Зоригтын досоо уйтаржа: — тариhан кукурузатнай ургаагүй гээшэ гү? — гээд, тэндэ hуулсажа ябагшадай нэгэнhээ асуухадань:

— Хүхэрүүзэ гэдэгые колхозой хоёр жэл удаагаар тарихадань, урагшада урмагүй, өөдэ нара харангүй хосороо юм гэдэг. Манай нютагта наhан заяандаашье ургахагүй юумэ бэшэ хаяа даа,— гэжэ наhажаал үбгэнэй хэлэхэдэ, «Ургахагүйл хадаа ургадаггүй юм бэшэ аал» гээд Дари хүгшэн hаналаа нэгэдүүлнэ. Иигэжэ хөөрэлдэhөөр ябатар машинань колхозой гол үйлсын дунда ерээд байшаба.

Зоригто колхоздоо бусажа ерэмсээрээ агрономоор хүдэлжэ эхилбэ. Агроном! Хүн зоной баян дэлгэр байдалай булаг мэтэ элбэг ехэ ургасын хуби заяан тэдэнэй үнэн сэдьхэлhээ, алтан гарнуудhаа нилээд дулдыдана ха юм! Теэд энэ хүндэтэ үүргэеэ зарим агрономуудай бүрин гүйсэд бэелүүлдэггүйнь гэмшэлтэй. Зоригто энэ ушарые hайн мэдэдэг байгаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ таряан ажалай бригадир болоод хүдэлжэ байтараа hургуулида эльгээгдэhэн юм. Хараха янзада даруу зантай, хурса шарайтай, шуумар янзын хүн. Мүнөө колхоздоо ерээд хүдэлхэдөө, Нарhата нютагта кукуруза огто ургахагүй гэжэ зарим колхознигуудай hанадаг байhые мэдэбэ. Теэд хуряалгын халуун хаhада агрономой хамаг hаналынь поли дээрэ байгаа бшуу.

Тэрэ гэhэнhээ хойшо хэдэн хоног үнгэрөөд, хуряалгын гол хүдэлмэри дүүрэжэ байба. Зүгөөр, «тариhан кукурузань юундэ хосорооб, манай эндэ тэрээниие ургуулжа болохо гү, али үгы гү?» гэhэн бодол Зоригтын hанаандань түрөөд, сэдьхэлыень долгисуулан буйгаалуулба. Колхозынь жэлэй дүнгөөр үнеэн бүриhөө миил 500-гаад литр hү hааhан байгаа. Гол hалбари болохо мал ажалнай юун дээрэhээ иимэ гээгдэлдэ ороо б? гэжэ сэдьхэн, уг шалтагаанийнь ойлгожо ядан, элдэб бодолдо эзэлэгдэнэ. «Манай республикада үзэгдөө дуулдаагүй ургамал — кукуруза нютагжажа эхилээ. Тон hайшаалтай үүсхэл ха юм! Энэ hайн тэжээлые ургуулхын тулада таанар гол эмхидхэлшэдынь байха ёhотойт» гэжэ багша Вера Николаевнагай хэлэдэгынь Зоригтын ухаан сэдьхэлдэ бүхөөр хадуугданхай.

Нэгэтэ намарай сэлмэг үглөөгүүр Зоригто тараан ажалай хоёрдохи бригада ошожо ябатараа, кукуруза тариhан газар хараха хүсэ бодоод, Хужарта тээшэ шэглэhэн харгыгаар ульгам улаанаа залаба. Үглөөнэй hайхан агаарые уран дуугаараа зэдэлүүлдэг булжамуурханшье дуугай байба. Үнгын сэсэгээр бүрхөөгдэhэн үргэн, уужам тала үглөөнэй шүүдэрэй мүнгэлиг уhанда угаагдан ялалзана. Уданшьегүй Хужартын бооридо Зоригтын хүрэжэ ерэхэдэнь, кукурузын муухан эшэнүүд эндэ тэндэ ёройлдожо байгаа. Наруули үбэр талада бэшэ, харин хужартай газарта «түсэб дүүргэхын тэдысэл» тариhан кукурузань буртаг үбhэндэ даруулшаhан хай байба. Нэгэ эшые hуга татажа абаад харахадань, hагсагар сагаан үндэhэнэйнь залаанууд газарай шииг нойто багатай дээрэhээ ехээр үндэhэлөөгүй байшоо. Газарайнь хүрьhэ шэнжэлжэ үзэhэнэйнгөө hүүлээр агроном голхорhон янзатай, бодолгото болон зогсоно. «Бадма Максарович ушар ёhо hайн мэдэхэ, хуушанай түрүүлэгшэ ха юм. Теэд энэ шухала хэрэгтэ hаналаа юундэ багаар табина гээшэб. Али юунhээшье ехэ шэмэтэй тэжээл байhыень хүсэд ойлгоногүй гээшэ гү?» гэжэ Зоригто ойлгожо ядаhаар ульгам улаандаа hуугаад, зориhон тээшээ дабшуулба.

Үдэшэ оройхон болобошье hаань, түрүүлэгшын кабинет соо правлениин гэшүүд сугларанхай. Эдэнэр мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Мүнөөшье кукуруза тухайда яhала хэлсэгдээ. Зоригто энэ асуудалаар парторганизациин секретарьтай хөөрэлдэхэ гэжэ hанаhан аад, юундэшьеб тэрэ бодолоо хубилган, hанажа ябаhан юумээ эндэ сэхэ руунь хэлэхэ гэжэ шиидэбэ.

— Малай ашаг шэмэнь юун дээрэhээ бага байнаб гэхэдэ,— гэжэ Зоригто хэлэбэ,—кукурузын силосые малдаа тон багаар эдюулнэ бшуубди. Энээн тухай түрүүлэгшэтэй хөөрэлдэхэдэмни «хоёр жэл удаагаар кукуруза хаяхадамнай ургаагүй юм» гэжэ хэлээ hэн. Би энэ тайлбариие бүрин зүбтэйдэ тоолохогүй байнаб. Минии hанахада, кукуруза таридаг комсомолшуудай звено эмхидхээд, тэдэнэй мэдэлдэнь 100-гаад гектар уhалагдадаг hайн газар, сезон соо тракторна нэгэ агрегат үгэхэ хэрэгтэй.

Энэ дурадхалыень парторг Буда Цоктоевич hайшааhан янзатай, блокнот дээрээ бэшээд абана. Правлениин гэшүүд иимэ звено эмхидхэхэ хэрэгые зүбтэйдэ тоолобо. Теэд түрүүлэгшэнь дуугай hууhанайнгаа hүүлдэ:

— Намдал адляар нэгэ дэгнүүлhээ хоёр дахин бү будэрөөрэй,— гэжэ Зоригтодо хэлэбэ.

— Юу, ямар дэгнүүлээ хэлэнэт?—гээд агроном Зоригто Найданов Бадма Максаровичhаа асууба.

—Ямар гэжэ юун байхаб. Хоёр жэлдэ кукуруза ургаагүй бшуу, — гэжэ тэрэнь харюусаба. «Олониитын эдэбхиие толгойлхо гээшэ бидэнэй уялга ха юм. Теэд, Бадма Максарович энэ эрилтые ойлгоногүй гээшэ ха» гэжэ Зоригто дотороо бодоод, юушье хэлэбэгүй. Правлениин гэшүүд иимэ звено эмхидхэхэ гэhэн үүсхэлые hайшаагаад, комсомолой секретарь Дулма Раднаеватай энэ асуудал хаража үзэхыень парторг Буда Цоктоевичто даалгаба.

Ялалзан гараhан hүлэмхи туяагаа сасаhаар өөдөө дэгдэн, үүлэнэй саана, наана ошоно. Хээрын талаар хүн зоншье хомор.

Шэбэртын голой хүнхэр соо кукуруза таридаг, табан хүнhөө бүридэhэн звеногой гэшүүд саhа тоохо халхабшануудые бодхоожо, зоримгойгоор ажалланад.

— Мүнөө үдэшэ Найданов ерэжэ, хөөрэлдөө хэхэбди гээ hэн,— гэжэ звеньевой Дулма нүхэдтөө хэлэбэ.

Үбэлэй үдэр юун ута хаб даа, уданшьегүй үдэшын жабар бууба. Үдэшэлэн агитатор Зоригто Найданов ерэжэ, кукуруза тухай хөөрэлдөөгөө эхилбэ... 100 килограмм кукурузын орооhон 150 килограмм овёстой жэшээтэй... Тиихэдээ, 5 килограмм кукурузын силос үнеэнэй 1 килограмм hүнтэй тэн юм. Кукурузын гектар бүриhөө 250—300 центнер ногоон эшэ набша хуряажа силос дараа hаа, кукурузань тариhан газарай гектар бүриhөө 400—500 килограмм хүрэтэр сагаан тоhо абажа болохо юм... Агитаторай хэлэhэн үгэнүүдынь тэдэнэй ухаанда бүхөөр хадуугдан ороно.

Зоригтые Дулмын үдэшэлсэхээ газаа гарахада, үдэшын хүйтэн жабар халуухан хасарыень долёогоод абана.

—Дулма, ши кукурузашан боложо, hайн юумэ эхилээш. Би шамда туhалалсахаб,— гээд Зоригто үнэн зүрхэнhөө хэлэнэ... Һүүлээрнь Зоригто мориндоо шамдуухан hуужа, Дулмаhаа холодон ошоно...

Үбэлэй шанга хүйтэн бууража, үдэрэй дулаан наран хээрын саhые эмээлтүүлнэ. Үнинhөө хүлеэгдэhэн хабар улам ойртожо байба. Зоригто агроном кукуруза яажа зүбөөр тариха, харууhалха, газараа элдүүрилхэ тухай зүбшэл заабари звеногой гэшүүдтэ үгэжэ, туhалдаг бэлэй. Дулмын звеногойхид таряалангай поли дээрэ үбэлдөө наг шэбхэ зөөжэ тараагаа. Хабарынь үрэhээ квадратно-гнездовой аргаар хэрэгжэлүүлэн тараад, газарайнгаа хужарлиг хүнгэн шоройтой байhан дээрэhээнь хэдэн дахин минеральна үтэгжүүлгэ тарааhан байна.

Шэбэртын голой харашаг шоройтой элhэлиг газарта таригдаhан кукуруза hаглагар ногоон намаагаа дэлгээн, газарай шииг нойтые урматайгаар оошожо, бэедээ шэнгээнэ...

Зунай саг. Дуран соогоо тэниихэн уужам тала намаалан хүхэржэ, хүнэй сэдьхэлдэ шэнэ баяр түрүүлнэ. Һайхан даа, hайхан! Зунай дуулим үдэшэ Шэбэртын голой нуур хүхюу hайхан дуун дорьбёогоор салгидажа, талын хүгжэм болон зэдэлнэ. Энэ үедэ Дулма Зоригто хоёр кукурузын надхамал ногоон набшаhад соогуур ябахадаа өөhэдынгөө ажалай аша үрые хаража баясанад. Тиигэнгүй яахаб! Нютагтаа кукурузын баян ургаса абахын түлөө хэды шэнээн хүсэн, оролдолго гаргагдаа гээшэб!

—Хэhэн хэрэг ажалнай дэмы хосороогүй даа,—гээд, Дулма Зоригто тээшэ илдамаар эрьен харана. Иигэжэ хуби заяагаараа ололсоhон энэ хоёр инаг дуран, байгаалиин гоё hайхан тухай арюун сэдьхэлэйнгээ гүнзэгы сооhоо уудалан хөөрэлдэнэ.

Август hара. Хаа хаанагүй кукуруза хуряалгын түлэг дундаа ябажа байhан үе. Дулмын звеногойхид участок дээрэhээ яhала hайн ургаса хуряажа, нютагайнгаа хүн зониие баясуулаа...

Колхозынь энэ жэлдэ миллионhоо дээшэ олзотой болохоор ажаллаанхай. Тэрэнэй хахадынь — малай ашаг шэмые дээшэлүүлжэ абтаха юм. Мүнөө колхознигууд шэмэтэ, шэнэ тэжээлэйнгээ аша үрэдэ хүртэжэ байна.

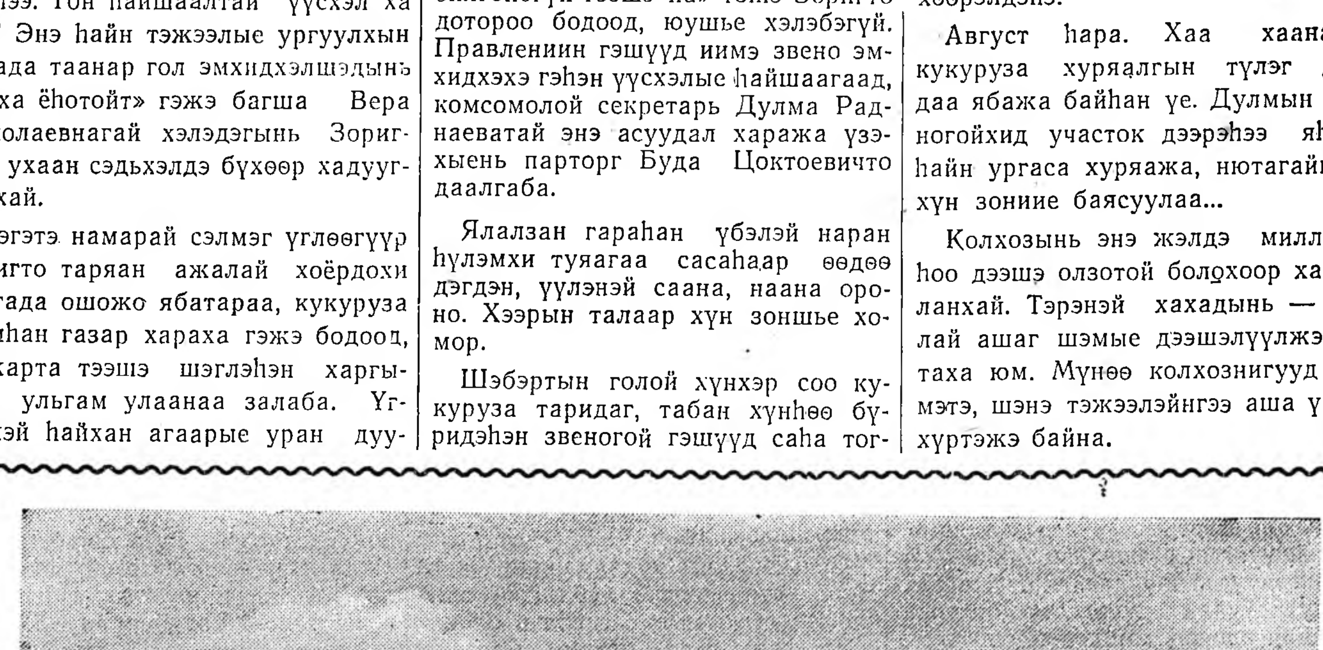

Гурбан баржа хилгэhэн пароход Сэлэнгэ мүрэн дээгүүр ашаануудые зөөжэ ябана. Л. Хайдуровай фотоэтюд.

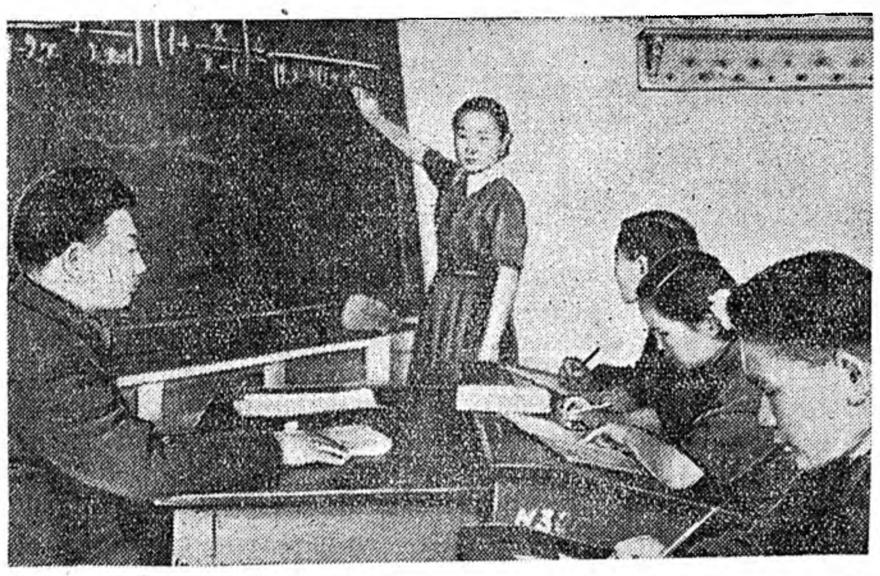

Мухаршэбэрэй аймагай Сутайн долоон жэлэй һургуулиие мүнөө 27 хүн дүүргэхэ юм. Эдэнэр һүүлшынгээ экзамениие июниин 8-да барихань.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 7-дохи «А» классайхид алгебраар экзаменда бэлдэжэ байна. Доскагай дэргэдэ һурагша Е. Бальжинимаева, зүүн гарһаа багша Д. А. Дабаев.
А. Мантаевай фото.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститутда

КОЛХОЗДО ТУҺАЛБА

Институтда шалгалтын экзаменай халуун хаһа ерээ. Тиибэшье, студентнэрэй олонхинь ураньхайханай самодеятельностиин кружогуудта оролсоод, залуушуулай республиканска фестивальда хабаадалсахаар бэлдэжэ байна. 1-дэхи, 2-дохи курсын 100 гаран студентнэр июниин 2-то Иволгын аймагта ошожо, колхозой ажалда хоёр үдэр хүдэлөө. «Коммунизм» колхоздо хүдэлһэн студентнэр 20 гектар талмайда кукуруза гараар тариһан байна.

ШЭНЭ БАГШАНАР

Жэл бүри хэдэн олон шэнэ багшанарые манай институт бэлдэжэ гаргадаг. Тэдэнэй олониинь эрхим ажалаараа хүндэтэй болонхой. Институт дүүргэгшэдэй тоо жэл бүри олошорно. Хэрбээ нёдондо 102 хүн дүүргэһэн байгаа һаа, энэ жэл 170 хүн дүүргэхэнь. Мүнөө гүрэнэй шалгалтын экзамен эхилээд байна. Түрүүшын дүнгүүдые хараад үзэхэдэ, тон һайшаалтай. Жэшээлхэдэ, түүхын факультедэй студентнэр (35 хүн) КПСС-эй түүхые һайнаар шудалһанаа харуулба. Тэдэнэй 9-ниинь «5», 15-ниинь—4, бэшэниинь дунда зэргээр экзаменаа бариһан байха юм.

Нэгэ һарын үнгэрөөд байхада 74 математик, физик, 47 литератор, мүн олон биологууд республикынгаа һургуулинуудта хүдэлхөөр ошохонь. Олонхинь Баунта, Аха, Баргажан, Закамен ошохо юм.

ШЭНЭ ГАЗЕТЭ

Манай институтда ниитэ институдай «За педагогические кадры» гэһэн олон тиражтай газетэ гаража эхилбэ. Энэ газетэ һарадаа хоёр дахин гарана. Газетэдэ спортивна, һуралсалай, ураньхайханай болон бусад асуудалнуудаар статьянууд хэблэгдэнэ. Гансахан 2-дохи номерто 20 хүнэй корреспонденци хэблэгдэбэ.

ЛЕНИНГРАД—МҮРЫСӨӨНДЭ

РСФСР-эй багшанарай дээдэ һургуулинуудай дунда боксоор түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Ленинградта июниин һүүл багаар болохонь. Энэ харюусалгатай мүрысөөндэ манай институдай команда хабаадалсаха юм. Мүнөө бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Командые тренер Антон Андреевич Атарханов бэлэдхэнэ. Командын составта эрхим 10 боксёр оронхой. Жэшээлхэдэ, спортын мастер Бадма Жигмитов, «Буревестник» бүлгэмэй чемпион байһан Василий Батоцыренов, республикын чемпионууд Б. Лайдапов, Б. Хараев гэгшэд бии.

ГОРОДОЙ ЧЕМПИОН БОЛОБО

Волейболоор городой түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн болоожо үнгэрбэ. Энэ мүрысөөндэ, эрэшүүлэй 20 гаран команда наадаад, «Авангард» ба манай институдай түүхын-филологическа факультедэй команданууд шалгаржа, түрүү һууриин түлөө тэмсэхэ болоһон байна. Финальна нааданда манайхид 3:2 гэһэн тоотойгоор «Авангард» командые шүүгээд, городой чемпион болоожо, дамжуулгын кубок абаа.

Василий Очиров. студент.

Олондоо хүндэтэй врач

Нина Николаевна Оськина Саратовска медицинскэ институт дүүргээд, манай Бурят-Монголдо хүдэлхөөр эльгээгдэһэн юм. Бурят-Монголой элүүрые хамгаалгын министерство республикын холын аймагуудай нэгэн болохо Закаменай аймагта залуу мэргэжэлтые эльгээһэн байгаа.

Н. Н. Оськина 1955 онһоо хойшо Закаменай аймагай Цакирай больницада врач-педиатороор хүдэлнэ. Тэрэ сагһаа хойшо Нина Николаевна арад зониие аргалха хэрэгтэ бүхы хүсэеэ гаргажа, нютагайнгаа ажалшадай дунда хүндэтэй болоһон байна. Нүхэр Оськина гансашье. хүн зониие аргалаад, ажалаа хизаарладаг бэшэ, харин олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Нүхэр Оськина энэ жэл нютагай Соведүүдтэ болоһон һунгалтада депутадаар һунгагдаа. Больницын дэбтэртэ энэ эмшэ тушаа һайшаалай үгэнүүд олоор бэшээтэй байдаг.

Б. Шоёнов.

Содном Бальжиевай амжалта

Зэдын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи комплексно бригадын гурбадахи отарын бэлшээри, малай байрань Инзагата нютагай үргэн талада оршодог.

Тус отарада залуу хүбүүн Содном Бальжиев ахалагша хонишоноор һаянай хүдэлмэрилнэ. Нёдондо жэлдэ Содном Бальжиевай даажа абаһан 497 эхэ хонидынь тобир тарганаар, нэгэшье гарзагүйгөөр ондо ороһон юм. Мүн эдэ хонидһоо абтаһан түлнүүдынь бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдээ.

Нялха нарай хурьгадаа бөөмэйлжэ, тус тустань эхэтэйнь байлгажа тэжээдэг, эхирлэһэн хонидые һайн тэжээлээр эдеэлүүлдэг, талха таряанай зүйл үгэлсэдэг.

Д. Доржиев.

Ц. ДОНДОКОВА

СЭСЭГ

(Басни)

Ягаахан дэльбэтэй
Яһала һайхан Сэсэгые
Эрэсхэн Зүгыхэн
Эрьедэг һэн гэлсээ.

Сэхыень хэлэхэдэ,
Сэсэгнай Зүгые голоод,
Тоһоёо үгэхөө,
Тотиие хүлеэдэг болоо.

Хүлеэжэл байхадань,
Хүрэжэ Тоти ерээгүй,
Хаһаншье буураад,
Хайран Сэсэг хагдаршоо.

**

«Һунган гэхэдээ,
Һохорто юм»,—гэһэн үгэ
Тонхон лэ зүбөөр
Тудалдашоо бэшэ гү?

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭЭР МҮРЫСӨӨН

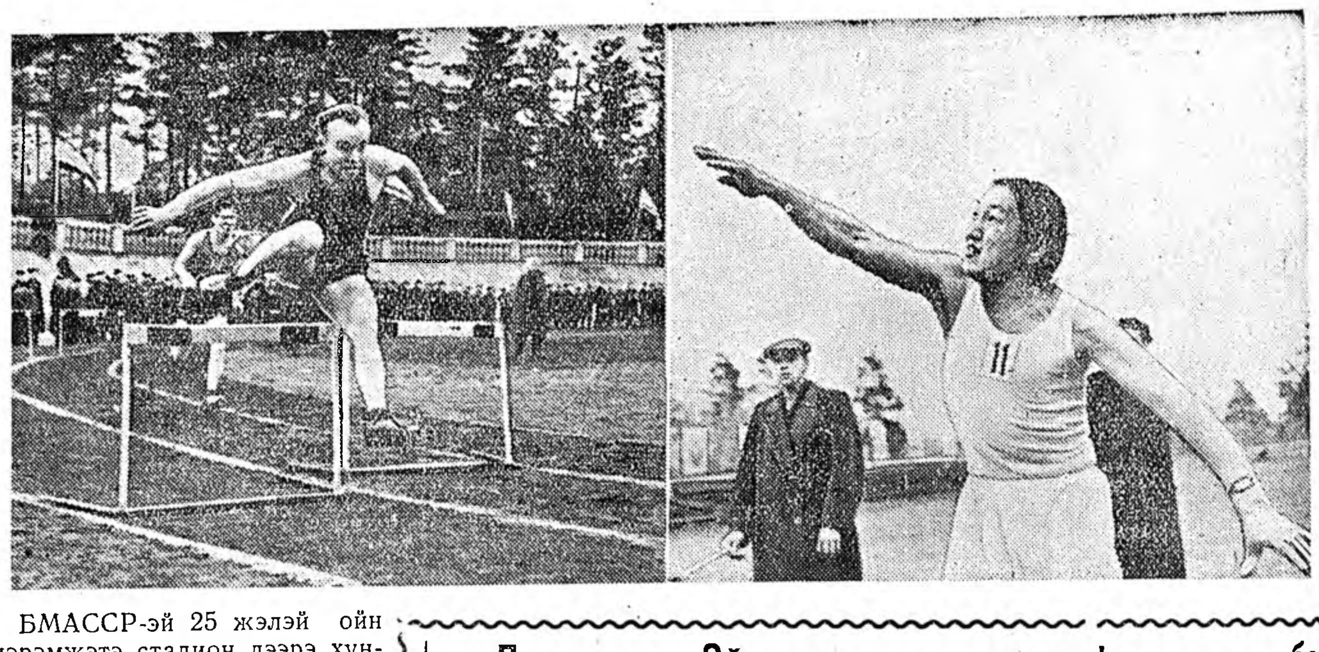

БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ хүнгэн атлетикээр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн 3 үдэрэй туршада үргэлжэлжэ дүүрэбэ.

Эрхим хүнгэн атлетигүүдэй дунда Ч. Сыжипова мүрысөөндэ хабаадалсаа. Тэрэ ядро түлхилгөөр, тэрэшэлэн хаалтануудые дабан гараха 80 метрын урилдаанда түрүү һуури эзэлжэ, БМАССР-эй чемпионой нэрэзэргэдэ хүртөө. Түмэр замай техникумэй студентка В. Мартынова 100, 200 метрын урилдаанда бултыень ахин гараа. 800 метрын урилдаанда Р. Ширенкова, И. Поплевина гэгшэд 1-дэхи, 2-дохи һууринуудые эзэлээ. 400 метрын урилдаанда А. Воронцова шалгараа.

Эрэшүүлэй дундаһаа 800, 1500, 5000 метрын урилдаанда Г. Шарипов бараниие ахин гараа. Мүн энэ нүхэр хаалтануудые дабан 400 метртэ урилдахадаа шалгараа.

Эдиршүүлэй дундаһаа жада шэдэлгээр Лебедь эрхим амжалта түйлаба. В. Попов (65-дахи һургуули) 5 янзын спортивна мүрысөөндэ шалгаржа, республикын чемпионой нэрэзэргэдэ хүртэбэ. Бараев дискэ шэдэлгээр, В. Уланов—100—200 метрын (хаалтануудые дабаха) урилдаанда түрүү һуури эзэлээ. Хурдаар ябагша В. Еременко 10 километрые 49 минута 30,8 секунда соо гаталаа.

«Авангард» гэжэ бүлгэмэй түлөөлэгшэ Козыряцкий 6,52 сантиметр утые харайгаа.

Команданууд хоорондын мүрысөөндэ «Буревестник» команда түрүү һуури эзэлээ. «Локомотив», «Урожай» команданууд 2-дохи, 3-дахи һууринуудта гараа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Уланов хаалтануудые дабан урилдажа ябана. 2. Ч. Сыжипова ядро түлхижэ байна.

А. Игумновай текст.
Л. Хайдуровай фото.

КРИТИКЭ БА БИБЛИОГРАФИ

ЕХЭХЭН ДУТАГДАЛТАЙ НОМ*)

Мухаршэбэрэй аймагай Хонхолойн сельсоведэй хүдэлмэриие харуулжа, Б. С. Гуревичын бэшэһэн ном һаяхан Бурят-Монголой номой хэблэлээр хэблэгдэжэ гараа. Нютагай Соведүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха шухала гэжэ партиин XX съездын, мүн тэрэнэй һүүлээр КПСС-эй ЦК-гэй гаргаһан шиидхэбэринүүд дотор заагданхай. Тиимэһээ, сомоной Соведүүдэй түрүү дүршэл жэшээе шудалха, согсолон дэлгэрүүлхэ гээшэ ехэ удхашанартай. Сомоной, сельскэ Соведүүдэй хүдэлмэри тухай бэшэгдэһэн номой шухала байһаниинь дамжаггүй.

Теэд энэ шухала асуудалаар бэшэһэн ном соо урдаа табиһан уг зорилгоёо авторынь хэр дүүргэжэ шадаа гээшэб гэжэ асуугдана.

Ажахын болон культурна байгуулалтын асуудалнуудые шиидхэхэ, демократиие үргэдхэхэ, депутадуудые эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилдэг болгохо, Соведүүдэй арад ниитэтэй холбоо барисаагь улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ Хонхолойн сельскэ Соведэй, тэрэнэй гүйсэдхэхэ комитедэй үүргын дээшэлһэн тухай олон жэшээнүүд харуулагдана. Соведэй депутадуудай дүүргэлтэ болгожо байһан олохон хэмжээ-ябуулганууд тухай энэ ном соонь тэмдэглэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, һунгагшадай захяае бэелүүлһэн тухай, сельсоведэй саг үргэлжын комиссинуудай хэдэг хүдэлмэри тухай, эдэнэй ябуулгада үргэн олон ажалшадые хабаадалсуулдаг тухай хэлэгдэнэ. Эдэ жэшээнүүд дээрэһээ харахада тэндэхи Совет, тэрэнэй депутадууд ажалшадай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулдаг болоо ха гэжэ этигэмээр байна.

Гэбэшье, энэ ном соо ехэхэн дутагдалнууд, горьтой алдуунууд бии. Зарим бүлэгүүд соонь сельсоведэй дүршэл багаар шэнжэлэгдэнхэй. Дүй дүршэл үргэнөөр харуулхын орондо, олон жэжэ юумэнүүд тухай шашаад, энэ тэрэ хэмжээ-ябуулгын яахадаа һайн, ашагтай туһатай тухайда хүнэй ойлгомоор юумэ бэшэгдээгүй. Зарим юумые һарюу, буруугааршье тайлбарилһан ушарнууд бии.

Энэ номой гол дутагдалнууд тухай тобшо тэдыгээр хэлэбэл иимэ. Урдань сельсоведтэ хүдэлмэрилдэг хүнүүд тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо, арад зоной али бүхы эрилтэнүүдые хангаха талаар юушье хэдэггүй, колхозой ажал хэрэгтэ огто хамаардаггүй байһан юм гэжэ (нюур 11—17) автор бэшэнэ. Сельсоведтэ мүнөө хүдэлдэг хүнүүдые ехээр магтаха гээд (нээрээшье тэдэнэй үүргые хэмһээн халиса магтана), автор иимээр бэшээ гү гэжэ һанамаар.

Сельсоведэй хүдэлмэриин арга метод «үндэһөөрөө хубилаа», «шэнэ, түрүү юумые саг соонь олоожо хэрэглэнэ» гэхэ мэтээр магтана. Теэд сельсоведэй хүдэлмэринь хайшан гэхэдээ үндэһэ узуураараа хубилшооб, ямар хүдэлмэри ябуулжа колхозой үйлэдбэридэ түрүү, шэнэ арга нэбтэрүүлнэб гэһэн асуудалнуудта харюу энэ ном сооһоо олохонь бэрхэтэй. Сельсоведэй түрүү дүршэл тон дутамагаар согсологдонхой. Гүйсэдкомой заседани, сельсоведэй сесси саг соогоо зарлагдадаг болоходоол (нюур 31,33), сельсоведэй хүдэлмэриинь арга метод «үндэһөөрөө» хубилшоо гэһэн шүүгээр бэшэнэ. Тэрэнээ баталхын тулада, сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. С. Митрофановай сесси зарлахын, тула хэдэг жэжэ юумэнүүд тухай олон табые дурдан бэшэнэ.

Сельсоведэй түрүүлэгшэнь депутадуудтаяа, колхозникуудтай үдэр бүри уулзадаг, хүдөө ажахын хүдэлмэриин ябаса тухайда, колхозой түрүүлэгшэһээ дутуугүйгөөр мэдэдэг, сельсоведэй секретарь Е. М. Козлова гүрэнэй ажал-ябуулагшын дүршэл олонхой гэхэ мэтын магтаал тэндэнь захагүй олон. Сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ колхозой хүдэлмэриин ябасые һайса мэдэхэ албан уялгатай.

Нүхэр Митрофанов сельсоведэй түрүүлэгшэһээ гадна, «Искра» колхозой партийна эхин организациин секретаряар хүдэлдэг байгаа гэжэ ном соонь хэлэгдэнэ. Тиимэ хадаа нүхэр Митрофанов колхозоо һайн мэдэхэ зэргэтэй бшуу. Сельсоведэй түрүүлэгшые, сельсоведэй гүйсэдкомой гэшүүдые эдэбхитэй, үүсхэлтэй хүнүүд гэжэ харуулаад, «Искра» колхозой хүтэлбэрилэгшэдые ажал хэрэгээ мэдэхэгүй, молхи мэхоо зон, хамаг юумэеэ сельсоведэй гүйсэдкомой заабаряар лэ хэдэг шэнгеэр харуулна. Нэгэ жэшээ абаад үзэе. Колхоздо тэжээлэй дутахадань, «таряанай солоомо малдаа эдюулэгты» гэжэ колхозой правленидэ сельсовет дурадхаһан хэбэртэйгээр 26-дахи хуудаһанда хэлэгдэнэ. Хуряалгын үедэ бороогой ехээр ороод, колхозой ба МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд яаха хээхэ бэлэй гэжэ оно мүрөө олоожо ядангги байхадань, таряагаа амяарлан хуряагты, оньһон аргаар арилгагты гэжэ сельсоведэй гүйсэдком дурадхаа гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Энэ мэтын этигэмээр бэшэ найруулганууд тус брошюра соо олон дайралдана.

«Искра» колхозой гол һалбари болоһон мал ажалые түргөөр хүгжөөхэ, эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ мяха, һү, нооһо ба бусад продукт ехээр абаха зорилгоор сельсоведэй зүгһөө колхозые хэр зэргэ хүтэлбэрилжэ байһаниинь энэ брошюра соо хүсэд харуулагданагүй. Малай үбэлжэлгэ тушаа сельсоведэй гүйсэдкомой гаргаһан шиидхэбэри тухай 14—15-дахи хуудаһануудта хэлэгдэбэшье, тэрэнэй ямар үрэ үгэһэн тухайда хэлэгдэнэгүй.

Депутадуудай дурадхалаар малшад нэмэлтэ түлбэри абадаг гэжэ автор шал буруугаар, хүдөө ажахын Уставта таарахагүй юумэ ярина.

МТС, эдеэ хоолой комбинат, сельпо, больница, почто гэхэ мэтын предприяти болон эмхи зургаануудай хүдэлмэриие сельсоведэй хайшан гэжэ хүтэлбэрилдэг тухай юушье хэлэгдэнэгүй.

«Соведэй хүсэн—партийна хүтэлбэриһөө» гэһэн тусхай бүлэг ном соонь биишье һаа, нютагай Соведые партийна организацинуудай ямараар хүтэлбэрилдэгые мэдэхын аргагүй.

Ном соохи материалнууд зохидоор найруулжа бэшэгдээгүй. Зарим баримтануудынь бэе бэедээ зүришэнэ, нэгэ юумэн тухай олон газар дабтагдана. Заримдаа ойлгосогүй мэдүүлэлнүүд (27-дохи, 33-дахи, 41-дэхи нюурта) ушарна. Энэ номые редактировалһан нүхэр Ю. В. Зилотин өөрынгөө уялгада харюусалгагүйшэгөөр хандаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энээниие хоёр дахин бага болгоод, һайса заһажа хэблэн гаргабал, уншагшадта, сомоной Соведүүдэй хүдэлмэришэдтэ, мүн нютагай Соведүүдэй депутадуудташье туһатай ном болохо байгаа. Бурят-Монголой номой хэблэл саашадаа энэ мэтын ном хэблэн гаргахадаа, автор ба редакторнуудта шанга эрилтэ табидаг болохо бэзэ гэжэ найдагдана.

И. Кондратьев.

* (Б. С. Гуревич. «Хонхолойн сельсовет» (түрүү сельсоведэй дүршэл тухай). Бурят-Монголой номой хэблэл, 1957 он, 67 хуудаһатай.

Президент Эйзенхауэр пресс-конференци хэбэ

ВАШИНГТОН, июниин 5. (ТАСС). США-гэй президент Эйзенхауэр июниин 5-да пресс-конференци хээ. «Коламбиа Бродкастинг систем» гэжэ компаниин корреспондентнүүдтэй Н. С. Хрущевой хөөрэлдэһэн тушаа олон асуудалнуудые сугларагшад президентһээ һураа.

Европодо байһан сэрэгүүдээ США СССР хоёрой гаргаха тухай Н. С. Хрущевой оруулһан дурадхалда ямараар хандана бта гэжэ асуухада, Эйзенхауэр сэхэ харюу үгөөгүй. Н. С. Хрущев гол түлэб США тухай бэшэ, харин тэрэнэй союзнигууд тухай хэлээ гэжэ президент мэдүүлбэ. Мүн Н. С. Хрущев сэрэгээ гаргаха гэһэн дурадхал оруулхадаа, һүүлээрнь Германи [illegible] гэдүүлэгдэхэ гү гэһэн асуудал харюусаагүй гэжэ президент хэлэбэ.

Зэбсэг хуряалгын зарим асуудалнуудаар хэлсээ хэжэ, тэдэнэй амжалтатайгаар шиидхэхээр Советскэ Союз бэлэн гэһэн Н. С. Хрущевой мэдүүлгые һайшаанаб гэжэ Эйзенхауэр хэлэбэ. Мүн эдэ асуудалнуудаар хэлсээн хэгдэхэ бэзэ гэжэ найдажа байһан тухайгаа президент мэдүүлээ.

Францида правительство тогтоогдоогүй байһа[illegible]

ПАРИЖ, июниин 5. (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, «Арадай республиканска хүдэлөөнэй» партиин хүтэлбэрилэгшэд Пьер Пфлимлен правительство байгуулхаһаа июниин 5-да арсаа. Франциин социалистическэ партиин хүтэлбэрилэгшэдэй комитедэй болон парламентда байдаг түлөөлэгшэдэйнь хамтын заседани болоожо, Пфлимленэй байгуулхаяа байһан правительстводо хабаадахагүй гэһэн шиидхэбэри абтаба. Тиихэдэнь Пфлимлен правительство байгуулхаяа болёоб гэжэ президент Рене Котида мэдүүлээ.

Тэрээнэй урда тээ Пфлимлен «Национальна нэгэдэлэй» правительство байгуулжа, тэрээндэ баруунай болон дунда үзэлые баримталагшадые, мүн социалистнуудые хабаадуулха һанаатай байһан юм.

ПАРИЖ, июниин 5. (ТАСС). Президент Коти Ги Моллейе Елисейскэ ордондо урижа, шэнэ правительство байгуула гэжэ дурадхаа.

Ги Молле шэнэ правительство байгуулхаһаа арсаа гэжэ Франс Пресс агентство мэдээсэнэ.

ПАРИЖ, июниин 5. (ТАСС). Пфлимлен Ги Молле хоёрой правительство байгуулхаһаа арсаһандань, Франциин президент радикал социалист Рене Бийерые Елисейскэ ордондо урижа, шэнэ правительство байгуулха тушаа хөөрэлдөө. Урдань Рене Бийер Ги Моллейн правительстводо гэгээрэлэй министрын тушаал даажа байһан юм. Рене Бийер правительство байгуулхаһаа мүн лэ арсаа.

СССР-тэ, арадай демократиин оронуудта эсэргүү хорото ябуулга хэхэ гэһэн США-гэй түсэб

ВАШИНГТОН, июниин 5. (ТАСС). СССР-тэ болон арадай демократиин оронуудта эсэргүү хорото ябуулга, мүн тагнуул США улам ехэ болгохонь гэжэ Американ хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ харагдана.

«Сүлөөрэлгын хэрэгүүдые эрхилхэ управлени» гэһэн тусхай зургааниие байгуулха тухай хуулиин проект сенатор Дуглас һаяхан сенадта оруулаа. Энэ зургаан СССР-тэ, мүн арадай демократиин оронуудта эсэргүү шпион тагнуулай хорото ябуулга эрхилхэ зорилготой. Хуулиин проектын ёһоор, энэ зургаан США-гэй президентын хүтэлбэри доро хүдэлдэг, мүн тэрээндэ сэхэ мэдэлтэй байха.

Социалистическэ оронуудта эсэргүү «тусгаар гү, али холимог организацинуудай, комиссинуудай, бүлгэмүүдэй» хорото ябуулгадань энэ зургаан мүнгэ зөөрэсэр туһалха ёһотой. Хуулиин проектын ёһоор тус зургаанай хүтэлбэрилэгшэ США-гэй тагнуулай түбэй управлениин хүтэлбэрилэгшэдтэй, тэрэшэлэн гүрэнэй секретарьтай тон нягта холбоотойгоор хүдэлхэ болон США-гэй финансын министерство тусхай фонд гаргажа, энэ зургааниие мүнгэ зөөрэсэр хангахын тулада жэл бүри 20 миллион доллар гаргашалдаг байха гэжэ хуулиин проектдэ хараалагдаба.

Дугласай оруулһан энэ хуулиин проект мүнөө сенадта зүбшэн хэлсэгдэжэ байна.

Американ засагаархид һанаата болоно

ТОКИО, июниин 5. (ТАСС). Американ солдат Джирард япон басагые буудажа алаһан байгаа. США-гэй правительство энэ солдадай хэрэгые Японой сүүдтэ хаража үзэхыень зүбшөөгөө гэжэ Японой хэблэл мэдээсэнэ.

Мүнөө Японд Американ солдадуудай зоргоороо аашалдаг дээрэһээнь, японгууд улам ехээр зэбүүрхэн дураа гутадаг болоожо байна. Тиимын тула Джирардын хэрэгые Японой сүүдтэ үгтөөгүй һаань, Тайваньдал адли мүн эндэ ехэ буһалгаан болохо гэжэ айһандаа Американ засагаархид дурсагдаһан шиидхэбэри абаа гэжэ нютагай шэнжэлэгшэд тоолоно.

Окинава дээрэ байдаг Американ сэрэгэй засагаархид хуули буса ябуулга хэнэ

ТОКИО, июниин 5. (ТАСС). Окинава дээрэ һуудаг зоной 225 мянган циобу (нэгэ циобу гектарай 0,99 хубитайнь адли) газарыень хүсөөрөө абажа, тэндэ сэрэгэй барилгануудые хэхэ гэһэн захиралта Американ сэрэгэй захиргаан июниин 4-дэ гаргаа. Энээнэй урда тээ газараа үгэхэе̧э зүбшөөхыень Окинавын зонтой нэгэ һарын туршада хэлсээн хэгдэжэ, ямаршье үрэ дүн туйлагдаагүй байгаа. Тиимэһээнь Американ засагаархид тэдэнэй газарыень хүсөөрөө буляан абаха гэжэ шиидэбэ.

Окинавын газарай эзэд энэ ушарые буруушааһанаа мэдүүлээ. Тиигээд США ошоходоо президент Эйзенхауэртай энэ асуудалые зорюута зүбшэн хэлсэжэ үзэгты гэһэн эрилтэ премьер-министр Киси гэгшэдэ тэдэнэр табина.

Франциин авиакомпани Индиин эрхэтэниие бүдүүлигээр доромжол[illegible]

ДЕЛИ, июниин 5. (ТАСС). Франциин «Эр-Франс» гэжэ авиационно компаниин хүдэлмэрилэгшэдэй Индиин эрхэтэниие бүдүүлигээр доромжолһон тухай газетэнүүд мэдээсэнэ. Тус компаниин Делидэ байдаг эрхилэгшэ Дели дээгүүр майн 25-ниидэн гараха самолёдто «муугаар хубсаланхайт» гээд Индиин 5 эрхэтэниие һуулгахаһаа арсаһан байна.

США-да атомна буу зэбсэг дахин тэһэлэн туршагдаба

НЬЮ-ЙОРК, июниин 5. (ТАСС). Ондоо түхэлэй атомна буу зэбсэгые Холбоото Штадууд Невада штадай туршалгын атомна полигон дээрэ июниин 5-да туршан тэһэлбэ гэжэ Юнайтед Пресс агентствын корреспондент мэдээсэнэ.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32 зам. редактора—32-74. отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14 культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32 67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00444. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР Зак. № 3251